

NA ÚVOD

Pre slovenské notárstvo je rok 2007 tak trochu jubilejný, keďže sme vstúpili do 15. roku výkonu nášho povolania v nových ekonomických podmienkach, ktoré sú v Ústave SR definované ako hospodárstvo, ktoré sa zakladá na princípoch sociálne a ekologickejšie orientovanej trhovej ekonomiky. Každé jubileum zvyčajne núti hodnotiť uplynulé obdobie, čomu by som sa však v rámci tohto úvodníka chcel vyhnúť a väčšmi sa venovať otázkam právnych základov, na ktorých bolo slovenské notárstvo budované po roku 1989, ako aj čo by bolo možné urobiť v najbližšom období. Po roku 1989 bolo zrejme, že sa zmení hospodárstvo, bude podliehať trhovým silám a novému ekonomickému poriadku sa bude prispôsobovať aj právo. Pri tvorbe Notárskeho poriadku a pri jeho ďalších nespočetných novelizáciách v tomto období komora vždy vyvíjala snahu, aby náš základný predpis nebol formulovaný iba ako podriaďovanie sa pravidlám panujúceho poriadku, ale poskytoval notárom postavenie, v rámci ktorého budú môcť zosúladiť potreby ľudí s požiadavkami, ktoré si vyžaduje panujúci poriadok. Názorným príkladom tohto postupu bolo zapracovanie inštitútu osvedčenia o dedičstve do Občianskeho súdneho poriadku, čo pomohlo všetkým – občanom, justícii, notárom a bolo aj v súlade s cieľmi panujúceho ekonomického poriadku.

Pri úvahách o možnosti pristúpenia k novele Notárskeho poriadku treba odôvodniť základnú otázku: Prečo sa majú spoločenské vzťahy upravené týmto predpisom zmeniť? Predovšetkým treba nájsť dôvod, ktorý napomôže riešiť spoločenské vzťahy, ktorých súčasťou právnou úpravou nevyhovuje panujúcemu ekonomickému poriadku, a v rámci riešenia úpravy týchto vzťahov vykonať úpravu tých podmienok právnej regulácie notárstva, ktoré budú vyhovovať notárom, ale zároveň musia vyhovovať aj justícii, keďže výkon notárstva je výkonom justície v štáte v širšom zmysle slova.

V podstate nikomu nevyhovuje nedoriešená otázka úpravy vlastníckych práv k nehnuteľnostiam. Ústavný súd prijal v lete 2006 nález č. k. PL. ÚS 11/05-39 z 22. augusta 2006, ktorým rozhodol o návrhu generálneho prokurátora vo veci neústavnosti čl. I § 15 zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov týkajúceho sa vlastníctva pozemkov s nezisteným vlastníkom. Ústavný súd v dotknutom náleze konštatoval, že v právnom poriadku nie je upravené a nemožno zistiť ani výkladom, čo v kontexte napadnutého ustanovenia znamená pojem „nezistený vlastník“. Nie je úplne zrejmé, prečo napadnuté ustanovenie vynechalo dedičov nezistených vlastníkov za predpokladu, že by bolo zjavné, že nezistení vlastníci v skutočnosti už nemôžu byť nažive. Klasickým formalizovaným dedičským procesom, takým dôležitým a nevyhnutným pre bežné dedičské konania, nemožno vysporiadať dedičské veci po poručiteľoch, ktorí zomreli pred účinnosťou platného Občianskeho zákonníka, t.j. pred 1. aprílom 1964. V týchto prípadoch ide o prejednanie novoobjavených dedičstiev, ktorých predmetom je takmer výlučne iba poľnohospodárska a lesná pôda. Keďže od úmrtia poručiteľov, ktorým v evidencii nehnuteľností svedčí zápis vlastníckeho práva, v týchto prípadoch ubehlo 40 a viac rokov, je mimoriadne zložitá a náročná zistiť presný okruh dedičov, resp. osôb, ktorým svedčí dedičská postupnosť po takýchto poručiteľoch. V prípade ak

sa to aj podarí, je veľmi zložitú ich identifikovať. V praxi mnohokrát ide o predmet dedičstva nie veľmi veľkej hodnoty, o pozemky s výmerou niekoľkých árov. Ak sú dedičia upozornení na procesný postup, ktorý ich pri vysporiadaní takýchto dedičstiev čaká, svoje úsilie o ich vysporiadanie vzdajú predovšetkým z dôvodu náročnej identifikácie dedičov, resp. osôb, ktorým svedčí dedičská postupnosť, ktorých môže byť v jednom prípade aj niekoľko desiatok. Z toho dôvodu v rámci novely Notárskeho poriadku možno predložiť zjednodušený spôsob vysporiadania takýchto dedičstiev vydaním osvedčenia o vyhlásení nadobudnutia dedičstva, kde povinnosťou notára bude identifikovať majetok, ktorý bude predmetom osvedčenia vyhlásenia o nadobudnutí dedičstva, účastníkom by zákon presne dal usmernenie, aké doklady sú povinní notárovi predložiť na účely vydania takéhoto osvedčenia. Osvedčenie by sa vydalo tým účastníkom, ktorých sa podarí identifikovať a ktorí majú o vysporiadanie takýchto dedičstiev záujem. Takto upravený procesný postup by dával záruku, že dedičstvo sa osvedčí právnym nástupcom zapísaného vlastníka, a zároveň by dával záruku, že zjednodušený spôsob vysporiadania takýchto dedičstiev napomôže vysporiadať značné množstvo nedoložených právnych vzťahov k nehnuteľnostiam. Osvedčenie vyhlásenia o nadobudnutí dedičstva by bolo verejnou listinou, ktorá by sa zapisovala do katastra formou záznamu podľa § 34 zákona č. 162/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov. Došlo by k značnému odbremeniu justície, keďže súdy by neboli zafazované administratívou a úkonmi, ktoré sú spojené s návrhmi na prejednanie takýchto novoobjavených dedičstiev, boli by tiež odbremené od výkonov v porozsudkových úkonoch v tejto agende. Toto by prinieslo materiálne, personálne aj finančné úspory v rezorte spravodlivosti. Na túto úpravu by bolo možné nadviazať i úplne novou úpravou notárskych úschov, keďže súčasná je nevyhovujúca, a zároveň v rámci úpravy úschov pristúpiť k ďalšiemu odbremeniu justície, a to zveriť notárom úlohy na úseku nesporeného súdnictva – konanie vo veciach úschov peňazí a cenných papierov na účely splnenia záväzku, úprava čoho je dosiaľ upravená v Občianskom súdnom poriadku. Tento návrh by bol v súlade s hmotnoprávnou úpravou úschov podľa § 568 OZ, keďže notár ako orgán verejnej moci spĺňa podmienku výkonu úradnej úschovy.

Na túto úpravu v rámci novely Notárskeho poriadku možno nadviazať novou úpravou postavenia notára. V zákone treba presne ustanoviť, akú úlohu notári svojim postavením a svojou činnosťou plnia, že sú predovšetkým pilierom výkonu preventívnej spravodlivosti štátu v rámci jeho úloh na úseku justície. Od tohto základu treba odvíjať ďalšiu úpravu súvisiacich vzťahov, predovšetkým vymedzenie notára ako nositeľa verejnej moci a vykonávateľa verejnej moci. Tomu musí zodpovedať úloha štátu pri kreovaní notárov, výkon výberového konania treba zveriť do právomoci štátu, ministra spravodlivosti a jeho komisie, v ktorej budú mať zástupcov aj notári. Komora v tomto procese by mala zabezpečovať iba organizačnú a materiálno-technickú stránku výkonu výberového konania. Z tohto hľadiska sa ďalej javí ako nevyhnutné presne a detailne upraviť výkon štátneho dohľadu zo strany ministra spravodlivosti a ministerstva spravodlivosti nad komorou a nad činnosťou notárov, vymedziť povinnosti komory pri vedení Centrálného informačného systému a jednotlivých notárskych centrálnych registrov, zodpovednostný vzťah pri nakladaní s informáciami, ktoré sú obsiahnuté v jednotlivých registroch. Vzhľadom na práva notára ako občana je vhodné novým spôsobom upraviť inkompatibilitu s výkonom notárskej činnosti, aby sa notár mohol plnohodnotne realizovať v občianskom živote, dať mu možnosť uchádzať sa

o výkon ústavných funkcií, okrem funkcie sudcu všeobecných súdov a funkcie prokurátora. Treba vymedziť, čo je potrebné rozumieť pod notárskou činnosťou a ďalšou činnosťou notára, ktorú môže vykonávať len notár, a osobitnou činnosťou notára, ktorú okrem notára môžu vykonávať aj iné subjekty, napríklad výkon funkcie rozhodcu alebo mediátora. Zároveň treba v zákone presne ustanoviť, že notárska činnosť je výkonom verejnej moci. Z hľadiska ochrany práv notárov treba zabezpečiť ich ochranu pred výkonnou mocou z hľadiska pozastavenia výkonu notárskej činnosti.

Po 15 rokoch nastal čas na úpravu vzťahov v rámci samosprávy notárov. Z hľadiska ochrany stability záujmovej samosprávy notárov je nevyhnutné zabrániť trendom, ktoré ohrozujú jej demokratické usporiadanie. S výkonom notárskeho úradu sú nerozlučne späté aj práva a povinnosti notára v rámci samosprávy notárov, ktoré môže vykonávať len osobne, a nie v zastúpení. Toto neumožňuje ani súčasná právna úprava, v rozpore však s týmto princípom je vykonaná úprava v internom predpise komory, preto treba tento princíp v zákone presne vymedziť. Jedným zo základných znakov záujmovej samosprávy notárov je jej finančná samostatnosť, ktorá je zabezpečovaná predovšetkým z členských príspevkov notárov. Ich výška nemá odrážať subjektívne predstavy o „nevyhnutných“ potrebách komory, ale má zodpovedať finančným možnostiam notárov, ktoré zas nemajú vychádzať z ich subjektívnych predstáv, ale z objektívnych kritérií, ktoré možno presne ekonomicky aj právne určiť na základe nezávislej kategórie, akou je priemerná mzda v národnom hospodárstve. V prípade prezídia komory ako výkonného orgánu treba reagovať na nárast úloh predovšetkým na úseku legislatívy, dohľadu nad výkonom notárskej činnosti a na úseku vedenia Centrálného informačného systému a jednotlivých notárskych centrálnych registrov. Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie boli postavené nové úlohy pred samosprávnym orgánom notárov na úseku medzinárodnom, Notárska komora Slovenskej republiky sa stala plnoprávnym a riadnym členom CNUE (Komisia notárstiev krajín Európskej únie), je povinná plniť svoje záväzky a povinnosti vyplývajúce z tohto členstva. Na výkon týchto úloh prezídia sa javí ako najvhodnejšie riešenie zriadiť komisie prezídia ako jeho pracovné orgány, ktorých členovia budú vymenovaní prezídiom. Išlo by o nasledujúce komisie: komisiu pre legislatívu a Centrálny informačný systém, komisiu vzdelávania a dohľadu nad notárskou činnosťou, komisiu ekonomicko-organizačnú a komisiu pre zahraničnú spoluprácu. Tomuto nárastu počtu funkcionárov komory samozrejme na druhej strane musí zodpovedať zníženie počtu členov prezídia z doterajších 11 (slovom jedenásť) na 7 (sedem) alebo ešte vhodnejšie riešenie by bolo len na 5 (päť). Zároveň by bolo vhodné zrušiť vzdelávaciu komisiu ako orgán volený Konferenciou notárov, jej úlohy by plnila komisia prezídia pre vzdelávanie a dohľad nad notárskou činnosťou. Vzdelávanie a výkon notárskej činnosti sú dve strany tej istej mince. Zároveň v rámci tejto možnej novely Notárskeho poriadku by bolo vhodné vykonať drobné úpravy v rámci štvrtej časti zákona, ktoré spôsobujú výkladové problémy. Napríklad postavenie právnickej osoby ako účastníka konania, podpisovanie za takúto osobu, uvádzanie údajov vo verejnej listine číslicami a slovom a pod.

Takto navrhnutú úpravu Notárskeho poriadku možno prijať okamžite, napomôže riešiť najaktuálnejšie problémy bez toho, aby bolo potrebné vstupovať do rozsiahlejších úprav súvisiacich zákonov. Zároveň sa treba zamýšľať nad prípravou nového Notárskeho poriadku, ktorý by už komplexne riešil postavenie notárstva ako inštitúcie štátu, v rámci ktorej pôsobia notári ako orgány verejnej moci vykonávajúci svoju čin-

nosť na báze slobodného povolania. Právnu úpravu treba zosúladiť s právnou teóriou, že štát na plnenie svojich úloh na úseku justície má k dispozícii okrem súdnictva, prokuratúry a advokácie aj notárstvo.

*JUDr. Karol Kovács
vedúci redaktor*

AKTUALITY Z KOMORY**Mimoriadne zasadnutia prezidentov Hexagonály zo 17. novembra 2006 vo Viedni k otázke podmienky štátnej príslušnosti**

Slovenskej republike bola 18. októbra 2006 doručená výzva Komisie, v ktorej Komisia vyjadrila svoje stanovisko, v zmysle ktorého slovenská právna úprava regulujúca činnosť notárov nerešpektuje čl. 43 a 45 Zmluvy o založení ES a smernicu o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov. Komisia v tejto súvislosti spochybnila slovenskú právnu úpravu, v zmysle ktorej prístup k povolaniu notára a jeho výkon podliehajú požiadavke slovenskej štátnej príslušnosti.

Dňa 17. novembra 2006 som sa zúčastnila na Mimoriadnom zasadnutí Hexagonály vo Viedni, ktoré bolo zvolané k otázke podmienky štátnej príslušnosti.

Na mimoriadnom zasadnutí sa zúčastnili všetky notárstvá Hexagonály s výnimkou Chorvátska, keďže u nich v tom čase prebiehala konferencia notárskej komory.

Zasadnutie otvoril a viedol JUDr. Klaus Woschnak, prezident Rakúskej notárskej komory, ktorý po úvodných slovách vyzval zástupcov jednotlivých štátov, aby referovali, či už urobili kroky na svojich ministerstvách spravodlivosti v záujme podpory zachovania podmienky štátnej príslušnosti pre výkon notárskeho povolania. Všetky zúčastnené štáty potvrdili, že do rokovania s ministerstvami spravodlivosti vstúpili, ktoré ich – s výnimkou Slovinska – budú podporovať. Zástupca Slovinskej notárskej

komory JUDr. Anton Rojec uviedol, že Slovinské ministerstvo spravodlivosti je na vážkach a pravdepodobne zachovanie podmienky štátnej príslušnosti nepodporí.

Informovala som účastníkov zasadnutia, že 8. novembra 2006 som mala na ministerstve spravodlivosti rokovanie s pani štátnou tajomníčkou. Výsledkom stretnutia bola dohoda, že na prejednávanie tejto otázky pred vydaním konečného stanoviska budú prizvaní aj zástupcovia notárskej komory. Zároveň som jej odovzdala argumentáciu na podporu zachovania podmienky štátnej príslušnosti, ktorá bola zaslaná aj pánovi Fígelovi – európskemu komisárovi.

Dr. Woschnak zdôraznil, že notár je nositeľom verejnej moci, ktorú na neho preniesol štát, a listiny, ktoré vydáva, majú charakter verejných listín. Závisí od slobodného rozhodnutia každého členského štátu, ako upraví svoju organizáciu, jednotlivým oblastiam výkonu správy alebo jurisdikcie môže priradiť vyššiu váhu. Členský štát smie na využitie svojich úloh použiť najmä štátom zriadené orgány, ale aj samosprávne telesá. Žiadna z týchto štátnopolitických koncepcií a rozhodnutí nespadá do oblasti aplikácie komunitárneho práva (práva európskych spoločenstiev). Dr. Woschnak oboznámil prítomných aj s argumentáciou Rakúskej notárskej komory z 9. novembra 2006 na podporu zachovania podmienky štátnej príslušnosti, ktorú možno použiť pri rokovaniach členských notárstiev na ministerstvách spravodlivosti.

*JUDr. Viera Kupcová
prezident NK*

18. európske notárske dni – „Európa a perspektívy pre rodinné a dedičské právo“

18. európske notárske dni sa konali podľa programu, prednáškami zúčastne-

ných prednášajúcich. V prihovoroch usporiadateľov a hostí a v prednáškach prednášajúcich sa hlavný dôraz kládol na zdôraznenie negatívneho vplyvu pôsobenia technokratického a obchodného prístupu v spoločnosti, čo má negatívny vplyv na zjednocovanie Európy a celý jej právny systém. Technokratický prístup sa čím ďalej, tým viac udomácňuje v Európe, v dôsledku čoho sa stráca identita všetkých národov v zjednotenej Európe. Obchodný prístup vo všetkých oblastiach života tiež potláča regionálne a národné kultúry, čo však pre Európu nie je prirodzené, ani perspektívne. V rodinnom a dedičskom práve v Európe je najdôležitejšou úlohou čo najflexibilnejšie prispôsobenie jednotlivých právnych systémov (regionálnych a národných) ich koncentracii a harmonizácii na základe európskych kolíznych noriem, ktoré už platia v EÚ. Osobitne zaujímavé prednášky zamerané na túto tému z hľadiska perspektívneho pôsobenia všetkých aplikátorov práva vrátane notárov s osobitným zameraním na oblasť rodinného a dedičského práva predniesli prof. Mittelstrass, predseda Európskej komisie pre právo, spravodlivosť a bezpečnosť v Európe Olivier Tell a prof. Dr. Gerhard Hopf – generálny riaditeľ Federálneho ministerstva spravodlivosti Rakúskej republiky.

2. zasadnutie CAE UIN (Komisie pre záležitosti Európy Medzinárodnej únie notárstva – ďalej len „Komisie“)

Prezident Komisie podal správu o činnosti za uplynulé obdobie od zasadnutia v Rige a informoval delegátov o požiadavke CNUE o spoluprácu na témach, ktoré sa týkajú riešenia situácie vyplývajúcej zo správy Svetovej banky – „Doing Business“. Delegáti súhlasili so spracovaním požiadaviek CNUE.

Predseda IRENE UIN požiadal delegátov Komisie o oznámenie aktuálnych informácií zo strany členských štátov v jazyku

francúzskom tajomníkovi IRENE, p. Renteria v lehote do 15. júna 2006.

Vedúci pracovných skupín podali správy o stave prác. Ukončené boli dve práce a odovzdané delegátom (obidve CD sú prílohou správy a odovzdané na účely ich archivácie pre potreby NK SR). Ide o „Zastúpenie spoločností“ a „Medzinárodné plné moci“ (tiež pod názvom „Podstatné náležitosti právoplatnosti a vykonateľnosti plných mocí vyhotovovaných notármi“). Pred ukončením sú práce na témy „Registrované partnerstvo a homosexuálne manželstvá“ a „Pranie špinavých peňazí“, pričom obidve budú odovzdané na ďalšom zasadnutí Komisie. V prácach „Rozvod“ (tiež pod názvom Činnosť notára v porozvodovom konaní), „Notár“ a „Notárske tarify“ boli odovzdané ďalšie dotazníky na vypracovanie v lehote do 30. júna 2006. Komisia otvorila práce (resp. ich aktualizáciu) „Modrá kniha“ a „Spoločnosť s ručením obmedzeným“. Boli otvorené nové práce na nasledujúce témy:

- „Dedičstvo s cudzím prvkom“
- „Ďalšie vzdelávanie notárov“
- „Európsky exekučný titul“
- „Európske akciové spoločnosti“

Pri „Modrej knihe“ bude potrebné oznámiť aj meno špecialistu za NK SR (mala by to byť uznávaná osobnosť z radov napr. vysokoškolských pedagógov, ktorá sa danou problematikou zaoberá aj na vedeckej úrovni) v lehote do 30. mája 2006.

Prezident Notárskej akadémie podal informáciu o konaní seminára v Slovinskej republike a ponúkol túto možnosť s obdobným zameraním aj NK SR, keďže vývoj v Slovinsku kopíruje situáciu na Slovensku.

Seminár sa uskutoční 17. apríla 2007 v Grand Hoteli Permon vo Vysokých Tatrách.

O legislatívnych zmenách a situácii v jednotlivých členských štátoch EÚ podali všetci delegáti aj ústne správy.

Národná správa NK SR bola tiež podaná delegátom.

Legislatívne zmeny

(za sledované obdobie november 2005 až marec 2006)

ČESKÁ REPUBLIKA

I. Zákon č. 545/2005 Zb., ktorým sa mení zákon č. 586/1992 Zb. o daniach z príjmu, v znení neskorších predpisov účinný od 1. januára 2006. Novelizácia zákona o dani z nehnuteľností. Spočíva najmä v doplnení a spresnení osôb povinných platiť dane v prípade spoluvlastníctva nehnuteľností. Pre prípad prechodu práv k nehnuteľnostiam na základe dedičského konania spresňuje zákon lehotu na podanie daňového priznania a obdobie, za ktoré je dedič povinný daňové priznanie podať.

II. Zákon č. 21/2006 Zb. o overovaní zhody odpisu alebo kópie s listinou a o overovaní pravosti podpisu a o zmene niektorých zákonov (zákon o overovaní) účinný od 1. marca 2006. Zákon mimo iných taxatívne vymedzuje rozsah dokladov, ktorými žiadateľ o prevedenie legalizácie (overenie pravosti podpisu) preukáže svoju totožnosť.

V porovnaní s úpravou overovania v notárskom úrade tento zákon veľmi presne a vyčerpávajúcym spôsobom upravuje celú oblasť overovania. Notári a ich pracovníci ho teda môžu použiť ako návod pre sporné prípady.

Zákon o overovaní sprevádza nadväzujúca vyhláška Ministerstva vnútra ČR č. 36/2006 Zb. o overovaní zhody odpisu alebo kópie s listinou a o overovaní pravosti podpisu účinná tiež od 1. marca 2006.

III. Zákon č. 56/2006 Zb., ktorým sa mení zákon č. 256/2004 Zb. o podnikaní

na kapitálovom trhu, v znení neskorších predpisov, a ďalšie súvisiace zákony s účinnosťou od 8. marca 2006.

IV. Zákon č. 69/2006 Zb. o prevádzaní medzinárodných sankcií rieši komplexne celú sankčnú problematiku v rámci Českej republiky. Tento zákon mení okrem iných zákon č. 358/1992 Zb. (Notársky poriadok) v platnom znení, a to v časti upravujúcej mlčanlivosť notára.

Mlčanlivosť notára je prelomená v rozsahu nevyhnutnom na uplatňovanie medzinárodných sankcií. Povinnosť notára oznamovať podozrivé obchody musí spĺňať náležitosti podľa vyhlášky č. 344/2004 Zb. o splnení oznamovacej povinnosti podľa zákona č. 61/1993 Zb. o niektorých opatreniach proti legalizácii výnosu z trestných činností a o zmene a doplnení súvisiacich zákonov.

V. Zákon č. 79/2006 Zb., ktorým sa mení zákon č. 85/1996 Zb. o advokátoch, v znení neskorších predpisov a ďalších súvisiacich zákonov, napríklad zákon č. 120/2001 Zb., Exekučný poriadok.

Z Exekučného poriadku sa s účinnosťou od 1. apríla 2006 vypúšťa ustanovenie umožňujúce exekútorom spisovať aj exekútorské zápisnice o právnych úkonoch o vyhláseniach, ktoré úplne odporovali zmyslu, pôsobnosti a právomociam exekútorov. (Táto právomoc bola exekútorom daná zákonom č. 377/2005 Zb. s účinnosťou od 29. septembra 2005.)

VI. Zákon č. 81/2006 Zb., ktorým sa mení zákon č. 365/2000 Zb. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov a ďalších súvisiacich zákonov.

Zákon s účinnosťou od 15. marca 2006 zavádza nový inštitút vydávania overených výpisov z informačných systémov verejnej správy. Ide o overený listinný výpis elektronicky vedenej evidencie, registrov alebo zoznamov. Overené výpisy (resp. výstupy)

môžu vydávať obecné úrady, notári, držiteľia poštových licencií (Česká pošta, š.p.) a Hospodárska komora Českej republiky. Zavedením tohto inštitútu sa podstatne sprístupňujú informácie z verejnej správy širokému okruhu osôb jednoduchým spôsobom.

Súčasne zákon novelizoval ďalšie zákony, ktoré bezprostredne súvisia s uvedenými zmenami, okrem iných aj zákon č. 358/1992 Zb. (Notársky poriadok), a to s účinnosťou od 1. januára 2007. Vydávanie výpisov z informačných systémov verejnej správy bude ďalším typom osvedčenia vykonávaného notárom. Zároveň má notár možnosť touto činnosťou poveriť „svojho“ koncipienta alebo kandidáta. V súlade s týmito zmenami sa upravuje aj možnosť odmietnutia vykonania tohto úkonu v prípade vydávania overeného výpisu z informačného systému verejnej správy, ktorý nie je verejný a notár má napríklad pochybnosti o totožnosti žiadateľa.

VII. Zákon č. 115/2006 Zb. o registrovanom partnerstve a o zmene niektorých súvisiacich zákonov. Tento zákon prvýkrát v právnom systéme Českej republiky upravuje partnerské zväzky osôb rovnakého pohlavia.

Párom s rovnakým pohlavím umožňuje založiť registrované partnerstvo zákonom uznanou formou.

V rámci dedenia zo zákona je partner postavený na úroveň manžela. Patrí teda medzi osoby, ktoré dedia v prvej zákonnej dedičskej skupine.

MAĎARSKÁ REPUBLIKA

I. 1. a 2. kniha Občianskeho zákonníka po vykonaní rekodifikácie

Súčasťou 2. knihy je Kniha rodinného práva, ktorá v 4. časti obsahuje ustanovenia o manželských majetkových zmluvách. Tento typ zmluvy vyžaduje pre svoju platnosť formu notárskej zápisnice. Register týchto zmlúv vedie notárska komora, kto-

rá na požiadanie vydá informáciu žiadateľovi o tom, či majú manželia vedenú zmluvu v registri.

II. Novelizácia Obchodného zákonníka a zákona o obchodných spoločnostiach

Zmeny sa nedotýkajú notárov. Notárom naďalej ostala právomoc vyhotovovať zkladateľské zmluvy obchodných spoločností, spoločenské zmluvy formou notárskej zápisnice popri advokátoch a právnych poradcov. Laická verejnosť nemôže vyhotovovať tieto listiny.

III. Zavedenie elektronického podpisu

Notárska komora Maďarskej republiky v rámci výberového konania uzavrela zmluvu so spoločnosťou MICROSEC, spol. s r.o., ktorá pre notárov pripravila na základe informácií poskytnutých komorou, ako aj fotografií notárov osvedčenie – certifikát a prístupové karty. V priebehu roka sa pripravujú školenia pre notárov a ich pracovníkov.

18. stredoeurópske kolokvium sa konalo 23. až 25. novembra 2006 v Keszthelyi a bolo spojené s oslavou 15. výročia maďarského notárstva latinského typu.

*JUDr. Magdaléna Valušová
notárka, Rimavská Sobota*

Informácia z pracovnej cesty členov PNK v Bruseli

Na základe pozvania CNUE sa viceprezident NK SR JUDr. Miloslav Kováč a členka PNK SR JUDr. Zuzana Grófiková zúčastnili na parlamentnom večere konanom 29. novembra 2006 v knižnici Solvay v Bruseli na tému „Občan a podnik v európskom právnom priestore“. Na parlamentnom večere sa zúčastnili notári zo všetkých členských štátov CNUE, ako aj

poslanci Európskeho parlamentu z príslušných štátov.

Stretnutie otvoril svojim príhovorom prezident CNUE pán Jacques Delvaux. Vo svojom prejave ocenil skutočnosť, že na parlamentom večere je zastúpený každý z členských štátov, ako aj prítomnosť poslancov európskeho parlamentu. Zdôraznil, že téma, ktorej je venovaný tento večer, je v súčasnosti veľmi aktuálna a vhodná na vzájomnú diskusiu. Ocenil prítomnosť poslancov európskeho parlamentu, a to najmä z dôvodu potreby prepojenia názorov a potrieb jednotlivých notárstiev a zástupcov ich štátov v rámci Európy a jej vyvíjajúcej sa legislatívy.

Počas neformálnych rozhovorov medzi notármi a poslancami Európskeho parlamentu odzneli tri príhovory na tematiku tohto večera. Prvý príhovor zaznel od poslanca Európskeho parlamentu pána Andrzeja Jana Szejnu na tému „Súčasný vývoj a perspektívy v oblasti práva spoločností“. Nasledoval príhovor poslankyne Európskeho parlamentu pani Dominique Vlasto na tému „Implementácia európskej charty malých podnikateľov“. Formálna časť stretnutia bola ukončená príhovorom prezidenta pracovnej skupiny CNUE pána Federica Tassinariho na tému „Právo spoločností“.

V rámci úvodnej, ako aj záverečnej časti večera bol vytvorený dostatočný priestor na vzájomnú diskusiu medzi jednotlivými účastníkmi tohto pracovno-spoločenského stretnutia.

Možno povedať, že pracovné stretnutie splnilo svoj účel, a to jednak z dôvodu prezentácie notárstva v rámci európskeho právneho priestoru, ako aj výmeny vzájomných skúseností členov členských notárstiev v legislatívnej oblasti.

JUDr. Zuzana Grófiková
členka PNK SR

CORPORATE CROSSING – právna istota pri zahraničných právnych aktoch v obchodnom práve

Pri príležitosti Dňa notárstva sa vo Viedni 6. októbra 2006 uskutočnilo podujatie s názvom „CORPORATE CROSSING – právna istota pri zahraničných právnych aktoch v obchodnom práve“.

Podľa zoznamu účastníkov (príloha č. 1) sa na podujatí vrátane prednášajúcich zúčastnilo asi 200 účastníkov z rôznych štátov Európy: Rakúska, Rumunsko, Bulharska, Chorvátska, Nemecko, Veľkej Británie, Francúzska, Belgicka, Česka, Slovinska, Poľska, Maďarska a Slovenska. Zo Slovenska bol prihlásený aj JUDr. Miloslav Kováč, ktorého v úvode aj ako viceprezidenta NK SR pozdravil v príhovore Dr. Michael Umfahrer – prezident Rakúskej Notárskej akadémie, ktorá bola gestorm odbornej (resp. vedeckej) koncepcie podujatia.

Podľa programu oslovila účastníkov podujatia aj generálna riaditeľka zástupcov Erste Bank Rakúskej sporiteľne, a.s., Dr. Elisabeth Bleyleben-Koren svojim príhovorom na tému „Skúsenosti Erste Bank pri získavaní nových zákazníkov vo Východnej Európe“ – ako investora „across borders“. Jej prejav v skrátenej verzii v nemeckom jazyku je uvedený ako príloha č. 2 tejto správy.

Následne sa podľa programu Mag. Othmar Karas, poslanec Európskeho parlamentu v Strasburgu, v Bruseli, v príspevku na tému „Tvorí mobilita a flexibilita právnu bezpečnosť a istotu v Európe?“ zaoberal štatistickým porovnaním ekonomického rozvoja so zameraním na mobilitu a flexibilitu európskej ekonomiky v porovnaní s USA a inými ekonomikami. Zdôraznil, že táto sa jednoducho nedá porovnávať v jej znevýhodnení na dôraz bezpečnosti a ochrane istôt občanov. Aby sa aj tieto zásady zachovali a aby sa aj ekono-

mika zvýšila, je potrebné zvýšiť prevenčné pôsobenie na občanov v oblasti právnej istoty, v postupe politikov (najmä morálny prístup), viac sa zamerať na oblasť kvality odovzdávanej práce (uplatniť odbornosť na trhu práce), v zahraničnej spolupráci vyžadovať záruky a notárska činnosť by sa mala čo najskôr harmonizovať v rámci EÚ aj prostredníctvom spoločného úsilia stavovských organizácií a štátnych inštitúcií. Európske obchodné a bankové právo vyžaduje právne istoty a kvalita justície (sudcov, advokátov, notárov, prokurátorov) je jediná možnosť, ako ich zabezpečiť. Nemožno v tejto oblasti súperiť tak, že sa nebude uznávať úloha a postavenie jednotlivých subjektov práva, alebo budú chcieť dokonca pohltiť jeden druhého, alebo postupovať podľa iných vzorov, iných právnych systémov. Naopak, treba postupovať v rámci tradícií tak, že všetky systémy sa musia snažiť spolupracovať a skvalitňovať všetky oblasti svojej špecifickej úlohy a postavenia v justícii.

K týmto myšlienkam sa pripojil aj pán Pierre Delsaux, riaditeľ (v zastúpení) Riadenia F-Volnej kapitálovej výmeny v obchodnom práve a vedenia podnikania, Generálneho riaditeľstva vnútorného trhu a služieb Európskej komisie, Brusel vo svojej prednáške na tému „Mobilita a právne istoty – perspektívy EÚ v Akčnom pláne Modernizácie obchodného práva“. Pán Delsaux osobitne zdôraznil, že európsky parlament kladie dôraz na účinnejšie pôsobenie notárov v oblasti vedeckej a právnej spolupráce, medzi jednotlivými štátmi EÚ, pričom zase EÚ dáva záruku notárom, že nebude robiť zásahy do ich kompetencií.

*JUDr. Magdaléna Valušová
notárka, Rimavská Sobota*

ČLÁNKY

Peter Rohal'
Katarína Valová

Osvedčenia notára v súvislosti s európskou spoločnosťou

1. Všeobecne o nariadeniach Európskych spoločenstiev

Pristúpením Slovenskej republiky k Európskej únii sa nariadenia Európskych spoločenstiev (ďalej len „nariadenie“) stali všeobecne záväzné a priamo aplikovateľné na našom území. Nariadenie je záväzné vo všetkých svojich častiach a je priamo aplikovateľné. Na rozdiel od smernice Európskych spoločenstiev, nariadenie nezaväzuje len členské štáty, ale aj fyzické osoby a právnické osoby.

Nariadenie je priamo aplikovateľné, a to samo, bez nutnosti vnútroštátnej transpozície normy. Práve naopak, na rozdiel od smernice, nevyžaduje transpozíciu do vnútroštátneho právneho poriadku, dokonca ju takmer vôbec nepripúšťa.¹ Princíp neprípustnosti prenesenia obsahu nariadenia do vnútroštátnej normy treba odlišovať od prípadov, keď samo nariadenie vyžaduje od členských štátov prijatie im-

¹ Vo veci *Komisia vs. Taliansko (C-262/83)* ESD konštatoval, že fungovanie systému podporujúceho vznik združení poľnohospodárskych výrobcov nezávisí len od predmetného nariadenia, ale tiež od ďalších predpisov prijatých tak na komunitárnej, ako aj vnútroštátnej a regionálnej úrovni. Na základe tejto skutočnosti ESD nepovažoval preberanie nariadenia regionálnymi predpismi za porušenie komunitárneho práva.

*Mgr. Peter ROHAL, riaditeľ Odboru aproximácie práva, Inštitút pre aproximáciu práva Úradu vlády Slovenskej republiky
JUDr. Katarína VALOVÁ, notárka so sídlom v Bratislave I*

plementačných alebo doplňujúcich opatrení. V takýchto prípadoch nejde o prenášanie obsahu nariadenia, ale o konkretizáciu alebo doplnenie ustanovení nariadenia vnútroštátnym predpisom.

V prípade, ak členský štát neprijme implementačné opatrenia na vnútroštátnej úrovni alebo v rozpore s požiadavkou efektívnosti nezruší, resp. primerane neupraví svoje vnútroštátne predpisy, ktoré vykonaniu nariadenia bránia, v spojitosti s čl. 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „zmluva“) pre súdy členských štátov a v širšom ponímaní pre orgány verejnej moci vzniká povinnosť predmetné všeobecne záväzné predpisy v konkrétnej veci neaplikovať alebo aplikovať v zmenenej podobe.

Neprijatie implementačných opatrení k nariadeniam predstavuje priame porušenie povinnosti podľa článku 249 zmluvy v spojitosti s článkom 10 zmluvy, v dôsledku čoho by Komisia Európskych spoločenstiev mohla použiť ochranné opatrenia alebo podať žalobu proti Slovenskej republike na Súdny dvor Európskych spoločenstiev podľa článku 226 zmluvy. Fyzické osoby a právnické osoby by v takom prípade mohli požadovať náhradu škody podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

2. Právna úprava európskej spoločnosti

Zákon č. 562/2004 Z.z. o európskej spoločnosti vo vzťahu k nariadeniu Rady (ES) č. 2157/2001 z 8. októbra 2001 o stanovách európskej spoločnosti (SE) predstavuje implementačnú právnu úpravu. To znamená, že zákon č. 562/2004 Z.z. neupravuje vzťahy priamo upravené nariadením Rady (ES) č. 2157/2001, ale upravuje len vzťahy, ktoré nariadenie Rady (ES) č. 2157/2001 výslovne ponecháva na vnútroštátnu úpravu, alebo zmenou a doplnením zabezpečuje súlad nášho

vnútroštátneho právneho poriadku s nariadením.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že európska spoločnosť ako osobitná právna forma je regulovaná predovšetkým priamo nariadením Rady (ES) č. 2157/2001 a každá ďalšia právna regulácia (primerané uplatnenie ustanovení o obchodných spoločnostiach) je len doplňujúca, čiže priamo z povahy nariadenia vyplýva, že niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka, aj napriek všeobecnému odkazu, sa na európsku spoločnosť neuplatnia, pretože nie sú zlučiteľné s režimom nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001.

Na právne postavenie európskej spoločnosti sa preto vzťahuje právny režim v tomto poradí:

1. ustanovenia nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001,
2. stanov európskej spoločnosti v otázkach, v ktorých nariadenie Rady (ES) č. 2157/2001 ponecháva fakultatívnu úpravu na stanov európskej spoločnosti,
3. ustanovenia zákona č. 562/2004 Z.z.,
4. ustanovenia Obchodného zákonníka vzťahujúce sa na akciovú spoločnosť, pokiaľ ide o vzťahy, ktoré nie sú upravené v predchádzajúcich troch prameňoch,
5. stanov európskej spoločnosti pri vzťahoch, ktoré nie sú upravené v predchádzajúcich prameňoch a ktoré si spoločnosti môžu upraviť v stanovách.

3. Zmena sídla európskej spoločnosti

Nariadenie Rady (ES) č. 2157/2001 pri premiestnení sídla európskej spoločnosti splnomocňuje členské štáty na prijatie úpravy, ktorá zabezpečí ochranu práv menšinových akcionárov a veriteľov.

Cieľom uvedenej úpravy vo vzťahu k akcionárom je najmä zabezpečiť, aby vzhľadom na to, že európska spoločnosť je novou právnou formou osobitného charakteru (navyše vybavenou pomerne rizi-

kovým cezhraničným aspektom), nebol žiaden z akcionárov donútený nedobrovoľne sa prispôbiť zmene sídla spoločnosti z jedného členského štátu do iného bez možnosti vystúpenia zo spoločnosti. Zákon č. 562/2004 Z.z. na účely garancie tohto práva upravuje v prípade premiestnenia sídla európskej spoločnosti právo akcionára, ktorý na valnom zhromaždení hlasoval proti týmto postupom a svoje odmietavé stanovisko vyjadril do zápisnice z valného zhromaždenia, na vystúpenie zo spoločnosti formou predaja jeho akcií za primeranú cenu. Pri premiestnení sídla zákon č. 562/2004 Z.z. navyše v prospech akcionára upravuje – v prípadoch, ak kúpna cena alebo výmenný pomer akcií nebudú primerané, právo na vyrovnanie vo forme peňažného doplatku.

Osobitné zakotvenie uvedených práv menšinových akcionárov má okrem ochranného efektu vo vzťahu k právam týchto osôb zabezpečiť aj ďalší významný cieľ, a to zvýšiť úroveň garancie „platnosti“ uskutočnených operácií (ktorá je dôležitá najmä z hľadiska účinnej ochrany tretích osôb). Akcionári, ktorí budú so svojimi nárokmi odkázaní na osobitné konania, nebudú nútení existenciu európskej spoločnosti „ohrozovať“ žalobami o určenie neplatnosti valného zhromaždenia, ktoré rozhodovalo o schválení príslušných operácií.

Potreba osobitnej úpravy v zákone č. 562/2004 Z.z. vo vzťahu k ochrane práv veriteľov je v danom prípade odôvodnená najmä cezhraničným charakterom všetkých realizovaných operácií. Dotknutá spoločnosť môže ako dlžník „zmeniť svoju štátnu príslušnosť“, a tým z hľadiska veriteľov skomplikovať uspokojenie ich pohľadávok.

Osvedčenie o splnení ustanovených podmienok vydáva notár vo forme notárskej zápisnice podľa § 63a zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej

činnosti (Notársky poriadok). V notárskej zápisnici notár

1. uvedie, splnenie ktorých podmienok osvedčoval; ide o podmienky ustanovené v čl. 2 ods. 2, 3, 4, 6 a 7 nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001,
2. uvedie, akým spôsobom bolo splnenie týchto podmienok preukázané,
3. pripojí osvedčovaciu doložku o tom, že nezistil žiadne prekážky na postup účastníka podľa nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001; pod slovami „a pripojí osvedčovaciu doložku“ nemožno rozumieť osvedčovaciu doložku v zmysle § 56 ods. 2 Notárskeho poriadku, ale v tomto prípade ide o klauzulu v rámci notárskej zápisnice o osvedčení tejto právnej skutočnosti, v ktorej notár potvrdí, že nezistil žiadne prekážky na postup účastníka podľa nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001.²

Po požiadaní o vydanie osvedčenia notár preverí existenciu európskej spoločnosti podľa výpisu z obchodného registra a zistí totožnosť fyzických osôb oprávnených konať v jej mene postupom podľa § 48 Notárskeho poriadku. Štatutárny orgán európskej spoločnosti je povinný k zmene sídla európskej spoločnosti notárovi preukázať najmä splnenie týchto podmienok:

a) vyhotovenie návrhu preloženia [čl. 2 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001] a jeho uverejnenie v súlade s čl. 13 nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001;³ návrh na preloženie musí obsahovať

- súčasný názov, sídlo a číslo európskej spoločnosti,
- navrhované sídlo európskej spoločnosti,
- navrhované stanovky európskej spoločnosti vrátane jej prípadného nového obchodného mena,

² KOVÁCS, K. a kol.: Notársky poriadok, komentár. Bratislava, IURA EDITION 2006, str. 169.

³ Zverejnenie musí byť vykonané v Obchodnom vestníku.

- všetky dôsledky preloženia na účasť zamestnancov na riadení,
- navrhnutý časový plán preloženia,
- všetky práva upravujúce ochranu spoločníkov a/alebo veriteľov,
- určenie primeranej kúpnej ceny za akcie, ktoré je európska spoločnosť povinná odkúpiť od akcionára, a určenie lehoty na jej vyplatenie,

b) vyhotovenie správy vysvetľujúcej a zdôvodňujúcej právne a ekonomické aspekty preloženia a vysvetľujúcej dôsledky preloženia na spoločníkov, veriteľov a zamestnancov [čl. 2 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001],

c) či rozhodnutie o preložení bolo prijaté pred uplynutím dvoch mesiacov od uverejnenia návrhu na preloženie; takéto rozhodnutie musí byť schválené valným zhromaždením kvalifikovanou väčšinou, pokiaľ právo uplatňované na akciové spoločnosti v členskom štáte, v ktorom má európska spoločnosť sídlo, nevyžaduje alebo nepovoľuje vyššiu väčšinu [čl. 2 ods. 4 nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001],

d) skutočnosť, že veriteľom,⁴ ktorí majú voči európskej spoločnosti nesplatené pohľadávky, a ktorým sa v dôsledku premiestnenia sídla zhorší vymožitelnosť ich pohľadávok a do jedného mesiaca odo dňa zverejnenia oznámenia o uložení rozhodnutia valného zhromaždenia o schválení návrhu premiestnenia sídla do zbierky listín požadovali od európskej spoločnosti, aby bolo splnenie ich neuhradených pohľadávok primerane zabezpečené, bolo poskytnuté primerané zabezpečenie (§ 9 a 10 zákona č. 562/2004 Z.z.),

e) predloženie čestného vyhlásenia o tom, že nebol podaný návrh na súd na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ktoré rozhodlo o premiest-

není sídla, alebo o tom, že bol návrh o premiestnení sídla zamietnutý alebo späťvzatý (§ 10 ods. 2 zákona č. 562/2004 Z.z.).

4. Zlúčenie alebo splynutie európskej spoločnosti

Na založenie európskej spoločnosti sa vzťahujú obdobné ustanovenia na ochranu menšinových akcionárov a zamestnancov ako pri premiestnení sídla európskej spoločnosti. Obdobne platí odôvodnenie práva na odkúpenie akcií akcionárov (resp. spoločníkov) spoločností, ktoré sa podieľajú na založení európskej spoločnosti. Toto právo však zákon č. 562/2004 Z.z. neupravil pre prípad založenia európskej spoločnosti ako holdingovej spoločnosti, keďže v tomto prípade majú akcionári alebo spoločníci spoločností podieľajúcich sa na založení holdingovej európskej spoločnosti možnosť vyjadriť svoju vôľu príspeť vlastnými podielmi ku vzniku európskej spoločnosti osobitným spôsobom, ktorý nie je výlučne spätý s výkonom rozhodovacej právomoci v rámci valného zhromaždenia.

Potreba osobitnej úpravy v zákone č. 562/2004 Z.z. vo vzťahu k ochrane práv veriteľov je v danom prípade odôvodnená najmä cezhraničným charakterom všetkých realizovaných operácií. Tak v prípade jednotlivých spôsobov založenia európskej spoločnosti, ako aj v prípade premiestnenia sídla môže dotknutá spoločnosť ako dlžník „zmeniť svoju štátnu príslušnosť“, a tým z hľadiska veriteľov skomplikovať uspokojenie ich pohľadávok. Odkaz na primerané uplatnenie príslušných ustanovení vnútroštátneho akciového práva vo vzťahu k tejto otázke je v danom prípade buď nevyhovujúci, alebo v dôsledku absencie cezhraničného aspektu nie celkom vyhovujúci, napríklad už len z hľadiska plynutia lehôt (pri založení spoločnosti zlúčením alebo splynutím by ochrana veriteľov bola koncipovaná ako ex-post ochra-

⁴ Právo na zabezpečenie podľa odseku 1 má len veriteľ, ktorého pohľadávka vznikla najneskôr ku dňu zverejnenia oznámenia o uložení návrhu premiestnenia sídla do zbierky listín.

na formou práva požadovať zabezpečenie do šiestich mesiacov od nadobudnutia účinkov splynutia alebo zlúčenia, t.j. od vzniku európskej spoločnosti, ktorá už má sídlo za hranicami, zjavne nevyhovujúca).

Po požiadaní o vydanie osvedčenia notár preverí existenciu európskej spoločnosti podľa výpisu z obchodného registra a zistí totožnosť fyzických osôb oprávnených konať v jej mene postupom podľa § 48 Notárskeho poriadku. Štatutárny orgán európskej spoločnosti je povinný k zlúčeniu alebo splynutiu európskej spoločnosti notárovi preukázať najmä splnenie týchto podmienok:

a) vyhotovenie návrhu podmienok zlúčenia, ktorý musí obsahovať

- názov a sídlo každej spoločnosti, ktorá je predmetom zlúčenia alebo splynutia, a navrhovaný názov a sídlo európskej spoločnosti,
- výmenný pomer akcií a výšku náhrady,
- podmienky rozdelenia akcií v európskej spoločnosti,
- dátum, od ktorého držba akcií v európskej spoločnosti oprávni držiteľov podieľať sa na zisku, a akékoľvek osobitné podmienky ovplyvňujúce toto oprávnenie,
- dátum, od ktorého sa obchody zlučovateľných spoločností budú na účely účtovníctva považovať za obchody európskej spoločnosti,
- práva, ktoré európskej spoločnosti priznáva držiteľom akcií, na ktoré sa viažu osobitné práva, ako aj držiteľom cenných papierov iných ako akcií alebo opatrenia navrhnuté vo vzťahu k nim,
- akákoľvek osobitná výhoda priznaná znalcom preskúmavajúcim návrh podmienok zlúčenia spoločnosti alebo členom správnych, riadiacich, dozorných alebo kontrolných orgánov zlučovateľných spoločností,
- stanovy európskej spoločnosti,
- informácie o postupoch pre určenie

spôsobov účasti zamestnancov na riadení,

b) pre každú zo zlučovateľných spoločností zverejnenie vo vnútroštátnej tlači tohto členského štátu nasledujúcich údajov:

- druh, názov a sídlo každej zo spoločností, ktorá je predmetom zlúčenia alebo splynutia,
- register, v ktorom sú uložené dokumenty podľa čl. 3 ods. 2 smernice č. 68/151/EHS vo vzťahu ku každej zo zlučovateľných spoločností, ako aj registračné číslo,
- označenie úpravy výkonu práv veriteľov dotknutej spoločnosti podľa čl. 24, adresa, na ktorej možno bezplatne získať všetky informácie o takejto úprave,
- označenie úpravy výkonu práv menšinových akcionárov dotknutej spoločnosti podľa článku 24 nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001, adresa, na ktorej možno bezplatne získať všetky informácie o takejto úprave,
- navrhovaný názov a sídlo európskej spoločnosti,

c) schválenie návrhu podmienok zlúčenia spoločnosti valným zhromaždením každej zo zlučovateľných spoločností.

5. Záver

Vzhľadom na to, že odkaz na osobitný predpis obsiahnutý v § 63a Notárskeho poriadku je uvedený len ako príklad, na účely tohto ustanovenia vo vzťahu k právu Európskej únie sa za osobitný predpis nepovažuje len nariadenie Rady (ES) č. 2157/2001, ale aj akékoľvek iné nariadenie Európskych spoločenstiev, ak notára splnomocňuje na osvedčenie nejakých skutočností.

Preto na záver možno konštatovať, že v budúcnosti budú notárom pribúdať kompetencie v oblasti osvedčovania splnenia podmienok vyplývajúcich z prípadných nových nariadení Európskych spoločenstiev, a to bez potreby zmeny vnútornej legislatívy.

Miroslav Pavlovič
Peter Opatovský

Slovenskí notári budú vydávať výpisy z obchodného registra od 1. augusta 2007

Dňa 1. augusta 2007 nadobudnú účinnosť niektoré ustanovenia zákona č. 24/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2003 Z.z. o obchodnom registri, týkajúce sa najmä elektronickej komunikácie občanov, firiem (aj notárov) vo vzťahu k obchodnému registru vo všeobecnosti. Uvedená novela konečne umožní naplniť ambície a ciele zákona č. 215/2002 Z.z. o elektronickej podpise, ktorý je účinný od 1. mája 2002, pretože používanie elektronickej podpisy vo vzťahu k verejnej správe bolo doteraz prakticky nemožné. Ďalšou významnou právnou normou, ktorou používanie e-podpisu naberá reálny rozmer, je zákon č. 275/2006 Z.z. o informačných systémoch verejnej správy.

Prístup k zapísaným údajom a uloženým listinám obchodného registra SR je v súčasnosti pre občanov a firmy do značnej miery obmedzený. Výstupy možno získať len na ôsmich okresných súdoch v obvode sídiel krajských súdov, pričom výstupy vydávajú sudy podľa miestnej príslušnosti. Domnievame sa, že vzhľadom na dnešnú enormnú frekvenciu právnych úkonov, ku ktorým je nevyhnutný fyzický úradný výpis, potvrdenie alebo kópia zo zbierky listín, ide o nedostatočnú infraštruktúru miest obchodného registra. Okrem iného aj z tohto dôvodu bola vyvinutá zákonodarná iniciatíva, ktorej výsledkom je spomínaná novela zákona o obchodnom registri umožňujúca občanovi a firmám (aj no-

tárom) elektronickej komunikovať s obchodným registrom.

Od 1. augusta 2007 bude občan, firma aj notár elektronickej podávať na príslušný obchodný register:

a) e-žiadosť o vydanie e-výpisu z obchodného registra,

b) e-žiadosť o vydanie e-potvrdenia o tom, že určitý zápis v obchodnom registri nie je,

c) e-žiadosť o vydanie e-kópie listiny uloženej v zbierke listín,

d) e-žiadosť o vydanie e-potvrdenia, že určitá listina nie je uložená v zbierke listín,

(ďalej len „e-žiadosti¹ do OR“).

Je nepochybné, že najviac žiadostí sa bude týkať vydania e-výpisov z obchodného registra.

Vymenované druhy e-žiadostí musia byť podané elektronickej prostriedkami, pričom zákon výslovne nepožaduje, aby žiadateľ používal na ich podpisovanie a podávanie tzv. „zaručený elektronickej podpis“, z čoho tiež možno vyvodíť, že na podávanie e-žiadostí do obchodného registra bude úplne stačiť tzv. „obyčajný elektronickej podpis“, ktorý slovenskí notári už v súčasnosti aktívne používajú pri bezpečnej komunikácii s Centrálnym informačným systémom Notárskej komory SR (ďalej len „CIS NK SR“). Podávanie e-žiadostí sa bude prakticky realizovať prostredníctvom e-podatelne obchodného registra cez Ústredný portál verejnej správy (ďalej len „ÚPVS“).²

Žiadateľ (občan, firma, notár) po podpísaní a podaní e-žiadosti prostredníctvom ÚPVS bude musieť zaplatiť súdny poplatok elektronickej – bankovým prevodom. Príslušný obchodný register po tom, čo mu príde informácia o zaplatení súdneho

JUDr. Miroslav PAVLOVIČ, notár v Bratislave
JUDr. Peter OPATOVSKÝ, notár v Trnave

¹ E-žiadosťou možno požiadať aj o listinné (materiálne) výstupy z obchodného registra.

² § 2 písm. h), § 5 zákona č. 275/2006 Z.z.
<http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx>

poplatku, vydá v zákonnej lehote žiadaný výstup elektronickými prostriedkami cez ÚPVS, ktorého správnosť potvrdí svojim zaručeným elektronickým podpisom. To znamená, že za takto elektronicky podpísaný výstup (e-výpis, e-potvrdenie, e-kópiu listiny) bude obchodný register aj zodpovedať. Elektronická komunikácia s obchodným registrom však zatiaľ nebude fungovať „online“, teda e-výstupy nebudeme môcť získať ihneď po podaní e-žiadosti a zaplatení súdneho poplatku. Zákon ukladá príslušnému obchodnému registru sprístupniť e-výpis a e-potvrdenie o tom, že určitý zápis v obchodnom registri nie je do dvoch pracovných dní a e-kópiu listiny uloženú v zbierke listín a e-potvrdenie, že určitá listina nie je uložená v zbierke listín do desiatich pracovných dní, v oboch prípadoch vždy po tom, čo bude súdu známa skutočnosť o zaplatení súdneho poplatku za tieto úkony.

Všeobecne možno konštatovať, že citovanou novelou zákona o obchodnom registri určite dôjde k priblíženiu „služieb“ obchodného registra k subjektom práva, ako

aj k skvalitneniu a zrýchleniu komunikácie s ním.

E-výstupy z obchodného registra podpísané zaručeným elektronickým podpisom budú mať úradnú hodnotu. K týmto výstupom bude mať prístup „každý“ s možnosťou pripojenia sa na internet. Obchodný register v elektronickej podobe sa tak stane záväzne prístupný „celému svetu“.

Vydávanie e-výstupov z obchodného registra bude ekonomicky zaujímavé a motivujúce aj z hľadiska súdnych poplatkov.³

Na základe novej právnej úpravy zákona o obchodnom registri teda občan alebo firma získa pomerne jednoduchým spôsobom výpis z obchodného registra v elektronickej podobe, ale takýto e-výpis získaný občanom alebo firmou po vytlačení do fyzickej (papierovej, materiálnej) podoby stratí účinnosť tzv. „úradného“ výpisu. To však neplatí, ak takýto e-výpis získa notár.

Notárom osvedčené výstupy z obchodného registra (výpisy, potvrdenia a kópie zo zbierky listín)

Možným riešením, ako získať úradný výpis z obchodného registra v listinnej podobe okrem ôsmich okresných súdov, je sieť 322 notárskych úradov SR.

V zmysle § 73aa Notárskeho poriadku⁴ v platnom znení notár môže vydávať odpisy z údajov zapísaných v osobitných registroch a osvedčovať ich správnosť. Podľa § 7 až 9 zákona č. 275/2006 Z.z. majú notári ako osvedčujúce osoby právomoc na požiadanie vydať výstup, t.j. osvedčenú listinnú podobu elektronického odpisu (e-výpis, e-potvrdenie, e-kópia listiny z obchodného registra), opatrenú osvedčovací doložkou. Výstup, ktorý obsahuje údaje zapísané do informačného systému verejnej správy na základe listín vydaných

³ Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov:

„Položka 24b

- a) Za vyhotovenie a vydanie výpisu z obchodného registra s výnimkou výpisu z obchodného registra, ktorý sa vydáva po vykonaní zápisu podľa § 8 ods. 2 zákona č. 530/2003 Z.z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov a po vykonaní zápisu podľa § 200b ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku
1. v listinnej podobe200 Sk
2. v elektronickej podobe10 Sk
- b) za vyhotovenie fotokópie listiny uloženej v zbierke listín, za každú, aj začatú stranu10 Sk
- c) za zaslanie elektronickej podoby listiny uloženej v zbierke listín elektronickými prostriedkami.....10 Sk
- d) za vyhotovenie a vydanie potvrdenia o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je alebo potvrdenia o tom, že určitá listina nie je uložená do zbierky listín100 Sk
- e) za zaslanie potvrdenia o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je alebo potvrdenia o tom, že určitá listina nie je uložená do zbierky listín elektronickými prostriedkami.....10 Sk.

⁴ § 73aa NP: Notár môže vydávať odpisy z údajov zapísaných v osobitných registroch, ak osobitný zákon neustanovuje inak, a osvedčovať ich správnosť.

povinnými osobami (napr. kataster, obchodný register) v medziach ich právomocí, je verejnou listinou.

Na základe citovanej právnej úpravy notári (od 1. augusta 2007) v zmysle už uvedeného budú oprávnení vydávať osvedčené výstupy z obchodného registra, najmä však výpisy z obchodného registra. Pre občana a firmy má najväčší význam získať výpis z obchodného registra.

Citovaná novela zákona o obchodnom registri v nadväznosti na zákon č. 275/2006 Z.z. vytvorili právny stav, ktorý umožňuje v plnom rozsahu aplikovať v praxi ustanovenie § 73aa Notárskeho poriadku. Do 1. augusta 2007 však Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej len „ministerstvo“) musí vydať novelu Kancelárskeho poriadku pre notárov, návrh tejto novely predkladá prezídium NK SR podľa § 31 ods. 1 písm. h) Notárskeho poriadku.

Ministerstvo má dve možnosti, ako riešiť postup notárov pri vydávaní výpisov z obchodného registra:

1. Ponechá postup notárov podľa novej právnej úpravy zákona o obchodnom registri, pričom občan alebo firma získa od notára výpis z obchodného registra, potvrdenie a kópiu listiny v listinnej forme v lehote dvoch až desiatich dní.
2. Upraví postup notárov podľa novej právnej úpravy zákona o obchodnom registri v nadväznosti na znenie zákona č. 275/2006 Z.z. a zároveň využije Centrálny informačný systém Notárskej komory SR. V takomto prípade občan alebo firma získa od notára výpis z obchodného registra v listinnej forme okamžite. Ostatné výstupy (potvrdenia alebo kópie listín) budú vydané v lehote dvoch až desiatich dní.

Ak ministerstvo zvolí prvú alternatívu, notár elektronicky požiada prostredníctvom svojich elektronických prostriedkov o e-výstup z obchodného registra. Po zaplatení súdneho poplatku a preverení tejto skutočnosti obchodným registrom notár

obdrží e-výstup prostredníctvom ÚPVS. Takto získaný výstup potom notár na požiadanie osoby, ktorej totožnosť zistil zákonným spôsobom, spracuje do listinnej (fyzickej, materiálnej) podoby. Pri tomto postupe je notár povinný vykonať všetky úkony potrebné na to, aby si overil, že elektronický odpis (e-výstup z obchodného registra), pri ktorom má byť osvedčená zhoda s údajmi v informačnom systéme obchodného registra, je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom povinnej osoby (t.j. obchodného registra) a že tento podpis je platný. Po vykonaní týchto úkonov notár porovná listinnú podobu elektronického odpisu s elektronickým odpisom a v prípade zhody ju opatrí osvedčovacou doložkou.⁵ Táto alternatíva je však zlá a neefektívna, obchádza právnu úpravu obsiahnutú v zákone č. 275/2006 Z.z., ktorá je právne záväzná.

Pre občanov a firmy je oveľa výhodnejšou druhá alternatíva, ktorá zodpovedá platnému právnemu stavu. V tomto prípade by ministerstvo malo prepojiť databázy obchodného registra s CIS NK SR, notár potom priamo („online“) získa elektronický výpis a vydá fyzický – úradne osvedčený výpis. Za úradný výpis si notár vyúčtuje svoju odmenu spolu so súdnym poplatkom, pričom v tomto prípade môže použiť tri spôsoby vyrubovania súdneho poplatku notárom:

- a) žiadateľ predloží kolok a notár ho nalepí na ním vydaný výpis,
- b) žiadateľ zaplatí súdny poplatok spolu

⁵ § 9 ods. 4 zákona č. 275/2006 Z.z.: Osvedčovacia doložka obsahuje:

- a) meno, priezvisko, rodné číslo alebo dátum narodenia osoby, ktorej totožnosť bola na účely vydania výstupu zistená vrátane spôsobu zistenia totožnosti, ak je zistenie totožnosti potrebné,
- b) miesto a dátum vyhotovenia osvedčovacej doložky,
- c) poradové číslo vydaného výstupu, pod ktorým je zapísaný v evidencii osvedčujúcej osoby,
- d) počet listov a strán, ktoré výstup obsahuje,
- e) podpis osvedčujúcej osoby a odlaček úradnej pečiatky.

s odmenou notára v hotovosti a notár na základe faktúry vystavenej ministerstvom raz mesačne odvedie vybrané súdne poplatky na príslušný účet štátnej pokladnice,

c) žiadateľ zaplatí súdny poplatok spolu s odmenou notára v hotovosti a notár na základe faktúry vystavenej NK SR raz mesačne odvedie vybrané súdne poplatky na príslušný účet NK SR, ktorá prepošle vybrané platby na príslušný účet štátnej pokladnice.

Riešenie uvedené pod písmenom c) nevyžaduje novelu žiadneho všeobecne záväzného právneho predpisu, iba novelu Sadzobníka CIS NK SR a Sadzobníka výšky náhrad hotových výdavkov CIS NK SR, čo sú interné predpisy NK SR a prijímajú ich orgány NK SR.

Na účely vydávania a osvedčovania výstupov z informačných systémov verejnej správy (aj z obchodného registra) je notár ako osvedčujúca osoba povinný viesť samostatnú evidenciu.⁶ Túto evidenciu by mal viesť vo svojom registri N, čo treba upraviť v novele Kancelárskeho poriadku pre notárov obdobne, ako je to pri vydávaní odpisov z Notárskeho centrálného registra listín.

Možnosť vydávať odpisy z obchodného registra v listinnej podobe a osvedčovať ich správnosť má pre občana nepopierateľne tieto výhody:

a) listinné úradné výpisy z obchodného registra môže občan získať na 322 notár-

ských úradoch v Slovenskej republike, čo tiež znamená väčšiu dostupnosť služieb obchodného registra a priblíženie sa k občanovi,

b) zlacnenie úradných výstupov,

c) systém „one stop office“. Pri notárskych úkonoch, kde ako účastník vystupuje obchodná spoločnosť alebo družstvo, nebude potrebné viac osobne navštevovať miestne príslušný obchodný register, t.j. notár bude priamo elektronicky preverovať existenciu právnickej osoby, prípadne oprávnenie konať v jej mene,

d) v rámci dedičských konaní budú môcť notári ako súdni komisári rýchlejšie žiadať elektronicky o výstup z obchodného registra, čo bude mať tiež vplyv na hospodárnosť a rýchlosť konania.

Na záver len možno vysloviť želanie, aby sa notári aktívne podujali na plnenie nových zákonom pridelených kompetencií vo vzťahu k obchodnému registru v prospech a v záujme všeobecného dobra občana. Pevne veríme, že sa nedožijeme toho, že úradné výpisy budú vydávať „poštové úrady“ tak, ako sa to už stalo v susednej Českej republike. Nové kompetencie vo vzťahu k obchodnému registru sú veľkou výzvou v udržiavaní nastúpeného trendu „moderného slovenského notárstva“.

Pavol Dorič

Budúcnosť latinského notárstva v oblasti zmierovania

Notárstvo svojím charakterom ako slobodné povolanie má nesporne veľký význam a poslanie pri predchádzaní sporom a pri vzniku konfliktu sporom zabraňovať. Do akej miery právny poriadok štátu umožní notárovi výkon tejto činnosti, do

⁶ § 9 ods. 5 zákona č. 275/2006 Z.z. – Osvedčujúca osoba je povinná viesť evidenciu vydaných výstupov, ktorá obsahuje najmä

- a) poradové číslo vydaného výstupu, pod ktorým je zapísaný v evidencii osvedčujúcej osoby,
- b) dátum, hodinu, minútu a sekundu vytvorenia elektronického odpisu,
- c) dátum vyhotovenia osvedčovacej doložky,
- d) meno, priezvisko, rodné číslo alebo dátum narodenia osoby, ktorej totožnosť bola na účely vydania výstupu zistená vrátane spôsobu zistenia totožnosti, ak je zistenie totožnosti potrebné,
- e) identifikáciu informačného systému, z ktorého bol výstup vydaný,
- f) elektronický odpis, ktorý sa na účel vydania výstupu osvedčoval.

tej miery môže notár pôsobiť ako garant predchádzania sporom a v prípade konfliktu ako zmierovateľ – „lekár spoločenských vzťahov“.

Uvedenou problematikou sa zaoberá aj návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach, cieľom ktorého je uľahčiť prístup k riešeniu sporov a podporovať riešenie sporov v priateľskom duchu, prostredníctvom podpory využívania mediácie a zabezpečením vyváženého vzťahu medzi mediáciou a súdnym konaním. Tento návrh smernice bol formou dotazníka predložený aj Konferencii notárstiev Európskej únie (CNUE), ktorá sa vyjadrila v tom zmysle, že má záujem o mimosúdne riešenie sporov, nielen ako spôsobu naplnenia verejnej úlohy notárstva v preventívnom súdnictve, a tým prispieť k odbremeneniu zaneprázdnených súdov, ale aj ako prostriedku na riešenie sporov, ktorý je oveľa vyhovujúcejší pre zúčastnené strany v porovnaní so súdnym postupom. Okrem toho CNUE je toho názoru, že iniciatívy Európskeho spoločenstva v tejto oblasti by sa nemali obmedzovať na vytváranie právneho rámca, ale mali by tiež prijímať podporné opatrenia pre členské štáty a sprostredkovateľov, aby bolo sprostredkovanie uvedené do praxe. Z tohto dôvodu už niekoľko notárstiev Európskej únie podniklo iniciatívy týkajúce sa propagácie sprostredkovania v ich krajine, napríklad vytvorením „sprostredkovateľských komôr“ (napr. v Belgicku a Taliansku) alebo začatím kurzov sprostredkovania pre notárov (napr. v Rakúsku).

V novembri roku 2005 som sa v talianskom mestečku Castalgandolfo neďaleko Ríma zúčastnil veľmi zaujímavého a ojedinelého kongresu právnikov z rôznych oblastí práva venovaného právnym vzťahom a pojmu bratstva v nich. Veľmi ma zaujal príspevok talianskeho notára Dott. Antonia Caputa z Parmy, ktorý pútavo rozobral

oblasť zmierovania a jeho uplatnenia v praxi notára. Hovoril o koncepte „ADR“ (alternative dispute resolution), ktorý by sa dal voľne preložiť ako alternatívne vzájomne dohodnuté riešenie, čiže ako o spôsobe riešenia kontroverzných situácií na rozdiel od riešenia prostredníctvom riadneho súdneho procesu.

Všetci vieme, že súdny proces v občianskej alebo obchodnej veci stojí dnes veľmi veľa, či už ho hodnotíme z finančného alebo časového hľadiska. Z tohto dôvodu sa pri súdnom procese málokto z strán môže považovať za úplného víťaza. V tejto súvislosti sa tak Spojené štáty americké, ako aj Európska únia snažia uplatniť techniku „ADR“ ako v súčasnosti najsprávnejšiu a najúčinnjšiu metódu pri riešení kontroverzných sporov. Metódy, ktoré využívajú systém „ADR“ v ich rozličných formách, sa mohli vyvíjať len vďaka opore, akú nachádzajú v inštitúciách práva. Veľká časť štátov v rámci USA prijala zákony o súdnom sprostredkovaní prostredníctvom systému „ADR“ v mnohých oblastiach. Následne aj vo vnútri Európskej únie sa pre rozvoj tejto metódy podnikli kroky smerujúce k tomu, že Rada Európy vyzvala Komisiu Európskeho spoločenstva prezentovať 19. apríla 2002 v Bruseli tzv. Zelenú knihu s alternatívnymi spôsobmi riešenia kontroverzných prípadov v oblasti civilného a obchodného práva a preskúmať súčasný stav v tejto oblasti. Z tejto Zelenéj knihy vyplynulo, že k 19. aprílu 2002 žiaden zo štátov – členov Európskej únie si neosvojil systém „ADR“ a iba niektoré štáty začali podnikáť právne kroky k osvojeniu si takejto perspektívy a právneho stavu. Dňa 26. septembra 2003 Európska komisia navrhla rozpracovať Európsky kódex týkajúci sa tejto oblasti a podnietiť tak alternatívne formy riešenia kontroverzných sporov. Európsky kódex na usmernenie zmierovania bol prezentovaný v Bruseli 2. júla 2004 počas zasadania Komisie európskeho práva.

V súčasnosti na základe údajov, ktoré sú v oblasti uplatňovania „ADR“ a ktoré potvrdzujú mnohé štúdie, možno konštatovať, že žiadosť o mimosúdne riešenie sporov je schopné vyriešiť definitívnym spôsobom 75 až 85 % súdnych prípadov. Treba však uviesť, že procedúry „ADR“ môžu mať u strán v spore úspech iba vtedy, ak tieto subjekty konajú v dobrej viere a keď sú schopné pridržiavať sa týchto objektívnych faktorov:

- riešiť svoj spor vyjednávaním (rokovaním),
- riadiť obsah sporu svojpomocne,
- udržať spor v rezervovanej (diskrétnej) polohe,
- vymedziť čas a náklady procesu,
- vyhnúť sa neistote súdneho výroku,
- udržať si vzťah do budúcnosti.

Treba podotknúť, že dohoda v rámci „ADR“ môže ponúknuť nasledujúce výhody:

1. rýchle ukončenie sporu – ide o jednu z najhlavnejších výhod ponúknutých takouto spoločnou dohodou a metódou „ADR“, ktorá umožňuje riadiť takýto mimosúdny spor svojpomocne a mať pod kontrolou jeho vývoj,
2. kontrola výsledku procesu – spočíva v ľahšom dosiahnutí požiadaviek, ktoré majú zainteresované strany v procese,
3. pozornosť na hlbšie záujmy jednotlivých strán – emócie, strach alebo budúce očakávania majú v takomto procese viac miesta ako pri riadnom súdnom procese,
4. rezervovanosť – jednou z hlavných výhod „ADR“ je rezervovaný a dôverný priebeh dohody, ktorá v konečnom dôsledku umožňuje zachovať tajomstvo,
5. neprítomnosť rizík – v prípade vzájomného nesúhlasu s takýmto pokračovaním majú obe strany možnosť pokračovať v rámci riadneho súdneho procesu,
6. kvalita zhody strán – možnosť, že obe strany sa môžu považovať za víťazov.

Istou nevýhodou systému „ADR“ je ne-

schopnosť procedúry uspokojiť „vôľu strán v spore zviazať za každú cenu“. Ukazuje sa nekontrolovateľná túžba uzemniť a pokoriť protivníka hocíjakým prostriedkom až po neadekvátne mňanie finančných aj osobných prostriedkov.

Je faktom a potvrdzuje to skúsenosť so súdmi, že veľká časť civilných súdnych sporov sa končí „zlým“ výsledkom pre strany v spore, a to tak z časového, ako aj finančného hľadiska, pričom výsledok súdneho konania zostáva často „neistý“. V systéme „ADR“ majú strany k dispozícii mnoho situácií a okamihov, aby dosiahli zmier a uspokojenie svojich požiadaviek. Na rozdiel od riadneho sudcu sa profesionálny vyjednávač, ktorým môže byť aj notár, môže viac sústrediť na budúcnosť než na minulosť, viac na aktuálne požiadavky, a tým môže napomôcť obom stranám, aby na súdnom poli nezostal len porazený a víťaz, ale aby bolo obom stranám poskytnuté zadosťučinenie. „ADR“ sa tak stáva nástrojom, kde vzniká priestor, aby bola nastolená „dohodnutá spravodlivosť“ ako výsledok pozitívneho riešenia sporu samých (ex)sporiacich sa strán. A tu sa ukazuje zárodok bratstva v právnych vzťahoch, čo bolo hlavnou myšlienkou spomínaného kongresu.

Celý uvedený proces zmierovania je zakotvený v pravidlách „Notárskej zmierovacej komory“ ako nezávislej inštitúcie založenej talianskym notárstvom so sídlom v Ríme. Komora využíva profesionálnych zmierovateľov – notárov z praxe a na dôchodku, osobitne erudovaných v odbore, ktorí nezávislým a objektívnym spôsobom bez akéhokoľvek prijatia záväzných rozhodnutí pomáhajú stranám zhodnúť sa pri obojstrannej spokojnosti. Zmierovanie je dobrovoľné a je alternatívou súdneho rozhodnutia a rozhodcovského konania.

Veľmi významný krok v tomto smere urobila 25. júna 2004 Národná rada Slovenskej republiky, a to prijatím zákona č. 420/2004 Z.z. o mediácii, ktorý nado-

budol účinnosť 1. septembra 2004. Tento zákon upravuje výkon mediácie, základné princípy, organizáciu a účinky mediácie. Pojem mediácia zákon charakterizuje ako mimosúdnu činnosť, pri ktorej osoby zúčastnené na mediácii pomocou mediátora riešia spor, ktorý vznikol z ich zmluvného vzťahu alebo iného právneho vzťahu. Mediátorom podľa tohto zákona môže byť každá fyzická osoba zapísaná v registri mediátorov, na ktorej sa osoby zúčastnené na mediácii dohodnú a ktorá funkciu mediátora prijme. Register mediátorov vedie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Mediátor, osoby zúčastnené na mediácii a iné fyzické osoby prizvané mediátorom alebo osobou zúčastnenou na mediácii k mediácii sú povinné zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli v súvislosti s mediáciou. Dohoda medzi osobami zúčastnenými na mediácii o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom vzťahu alebo inom právnom vzťahu, sa pokúsia vyriešiť mediáciou, musí byť uzavretá písomne, alebo vyhlásením osôb zúčastnených na mediácii do zápisnice spísanej mediátorom. Dohoda, ktorá vznikne ako výsledok mediácie, musí mať písomnú formu a je pre osoby zúčastnené na mediácii záväzná. Na základe tejto dohody môže oprávnený podať návrh na súdny výkon rozhodnutia alebo návrh na vykonanie exekúcie, ak je táto dohoda podľa podmienok ustanovených v osobitných predpisoch spísaná vo forme notárskej zápisnice alebo schválená ako zmier pred súdom či rozhodcovským orgánom.

Zákon o mediácii doplnil § 3 Notárskeho poriadku Slovenskej republiky o nový odsek 3, na základe ktorého notár môže ako svoju ďalšiu činnosť vykonávať aj funkciu mediátora, ktorá nemusí byť vykonávaná v súvislosti s notárskou činnosťou. Notárska komora Slovenskej republiky ako právnická osoba (podľa § 29

Notárskeho poriadku) dokonca môže zriaďiť a viesť mediačné centrum za podmienok ustanovených zákonom o mediácii.

Tu však podľa najnovšieho výkladu Notárskeho poriadku dochádza k odchýleniu sa od výkonu činnosti klasického latinského notárstva. Výkon činnosti mediátora podľa zákona o mediácii je totiž podnikaním a výkon notárskej činnosti je nezlučiteľný s podnikaním. Z uvedeného vyplýva, že nejde o ďalšiu činnosť notára v zmysle § 3 ods. 2 Notárskeho poriadku, čiže ju nemožno považovať za notársku činnosť. Uvedenú nejasnosť v zákone preto treba zosúladiť s klasickým postavením latinského notára, ktorý funkciu mediátora vykonáva každodenne ako svoju prirodzenú činnosť, vzhľadom na jeho osobitné postavenie v rámci kontinentálneho práva.

V zmysle Etického kódexu notára je notár nestranným arbitrom dohôd, ktoré sa pred ním uzavierajú, je právnym poradcom strán a garantom slušnosti a istoty zmluvných vzťahov. Domnievam sa, že by bolo vhodné považovať aj nad zriadením mediačného centra notárskou komorou, ktoré by využívalo profesionálnych zmierovateľov – notárov z praxe a na dôchodku, osobitne erudovaných v odbore, ktorí nezávislým a objektívnym spôsobom bez akéhokoľvek prijatia záväzných rozhodnutí pomôžu stranám zhodnúť sa pri obojstrannej spokojnosti. Zároveň by sa tým zvýšil spoločenský význam a vplyv notárskej činnosti nielen pri predchádzaní, ale aj pri riešení sporov medzi občanmi.

Z PRAXE

Úvahy nad registráciou zmeny záložného práva

Tento článok je venovaný špecifickej otázke ako registrovať záložné právo v Notárskom centrálnom registri záložných práv (ďalej len „notársky register“) v prípade, ak zmluva o zriadení záložného práva je zmenená dodatkom, pričom zmena spočíva v zvýšení hodnoty pohľadávky zabezpečenej záložným právom, resp. maximálnej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky. Do úvahy prichádzajú dva spôsoby registrácie záložného práva na základe dodatku zmluvy o zriadení záložného práva, a to registrácia záložného práva podľa § 151g ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a príslušných ustanovení Notárskeho poriadku (ďalej len „NP“) alebo registrácia zmeny údajov týkajúcich sa záložného práva podľa § 151g ods. 2 OZ a príslušných ustanovení NP. Uvedená otázka nemá význam len z technického hľadiska, ale predovšetkým z hľadiska poradia registrácie záložných práv na účely ich uspokojenia, ak na zálohu vzniklo viac záložných práv (§ 151k OZ).

Vzhľadom na to, že otázka je formulovaná len vo vzťahu k zmluvnému záložnému právu podliehajúceho registrácii v notárskom registri, pokiaľ bude citovaná a rozoberaná právna úprava záložného práva, tak len právna úprava vzťahujúca sa k zmluvnému záložnému právu podliehajúcej registrácii v notárskom registri.

1. Určenie zabezpečovanej pohľadávky v zmluve o zriadení záložného práva

Podstatnými náležitosťami zmluvy o zriadení záložného práva podľa § 151b

ods. 2 OZ je určenie pohľadávky, ktorá sa záložným právom zabezpečuje, a záloh.

Vo vzťahu k pohľadávke sú podľa § 151b ods. 3 OZ podstatnými náležitosťami zmluvy aj určenie hodnoty zabezpečenej pohľadávky alebo, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky, určenie najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Ustanovenie § 151v ods. 3 OZ je ochranou osôb, v prospech ktorých bude zriadené prípadné druhé alebo ďalšie záložné právo k zálohu v poradí. Táto ochrana zároveň podporuje zriaďovanie v poradí ďalších záložných práv k zálohu, pokiaľ by absentovala, prakticky by sa vylúčilo zriaďovanie ďalších záložných práv v poradí.

Podľa § 151c možno záložným právom zabezpečiť peňažnú pohľadávku, ako aj nepeňažnú pohľadávku, ktorej hodnota je určitá, alebo kedykoľvek počas trvania záložného práva určiteľná.

Z citácie uvedených ustanovení Občianskeho zákonníka vyplýva, že určenie pohľadávky, ktorá sa zabezpečuje záložným právom je podstatnou náležitosťou zmluvy o zriadení záložného práva, pričom zákonná úprava bližšie neupravuje spôsob určenia pohľadávky. Pohľadávka musí byť v zmluve určená tak, aby bola splnená požiadavka určitosti právneho úkonu, čo v praxi znamená predovšetkým určenie pohľadávky čo do dôvodu. V prípade zmluvnej pohľadávky dôvodom je zmluva určená zmluvnými stranami a ďalšími údajmi zabezpečujúcimi presné určenie zmluvy, medzi inými spravidla minimálne dátumom uzavretia zmluvy. Z citovaných ustanovení OZ zároveň vyplýva, že pohľadávka, ktorá sa zabezpečuje záložným právom, nemusí byť v zmluve o zriadení záložného práva určená, pokiaľ ide o hodnotu (výšku).

Vychádzajúc z citovanej právnej úpravy, do úvahy prichádza viacero možností

určenia pohľadávky v zmluve o zriadení záložného práva:

a) pohľadávka, ktorá sa zabezpečuje záložným právom má určitú hodnotu a v zmluve bude určená, pokiaľ ide o dôvod a hodnotu (výšku),

b) pohľadávka, ktorá sa zabezpečuje záložným právom nemá určitú hodnotu (jej hodnota je v čase premenlivá, ale určiteľná kedykoľvek počas trvania záložného práva) a v zmluve bude určená, pokiaľ ide o dôvod, pričom v zmluve bude určená maximálna hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje,

c) pohľadávka, ktorá sa zabezpečuje záložným právom má určitú hodnotu, napriek tomu bude v zmluve určená len, pokiaľ ide o dôvod (hodnota pohľadávky je určitá, a teda aj kedykoľvek počas trvania záložného práva určiteľná), a v zmluve bude určená maximálna hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje.

Uvedené rovnako platí, ak ide o pohľadávku existujúcu v čase uzavretia zmluvy o zriadení záložného práva, ako aj v prípade, ak ide o pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo je podmienená.

2. Registrácia záložného práva

Tento článok je venovaný zmluvnému záložnému právu, pri ktorom sa na vznik vyžaduje podľa § 151e OZ registrácia v notárskom registri.

Zákon upravuje registráciu záložného práva v notárskom registri v § 151g OZ a v § 73a nasl. NP. Na účely tohto článku nie je podstatné zaoberať sa podrobne procesom registrácie, ale pripomenúť, že podľa § 73d ods. 1 NP sa okrem iných údajov do notárskeho registra zapisuje:

- dátum a čas registrácie záložného práva, čo má význam pre určenie poradia záložných práv zriadených postupne v čase k jednému zálohu a vo vzťahu k ustanoveniu § 151k OZ pre určenie poradia uspokojenia pohľadávok,
- určenie pohľadávky zabezpečenej

záložným právom, dátum jej splatnosti, ak je určený, a určenie jej hodnoty; ak hodnota zabezpečenej pohľadávky nie je pri zriadení záložného práva určená, najvyššia hodnota istiny, do ktorej je pohľadávka zabezpečená, čo má význam pre ochranu osôb, ktoré zriaďujú k zálohu ďalšie záložné právo v poradí.

V tejto súvislosti možno poznamenať, že zapisovanie hodnoty zabezpečenej pohľadávky, resp. najvyššej hodnoty istiny, do ktorej je pohľadávka zabezpečená do notárskeho registra, a zároveň publicita týchto údajov (aj keď len s informatívnym charakterom) bola pri tvorbe novej právnej úpravy záložného práva jednou z najväčšími diskutovaných. Riešenie bolo zvolené práve z dôvodu ochrany osôb, ktoré zriaďujú k zálohu ďalšie záložné právo v poradí, ale nie samoučelne, ale z ekonomických dôvodov a v prospech záložcu, aby tento v prípade nepomeru medzi hodnotou zálohu a pohľadávkou zabezpečenej záložným právom registrovaným ako prvým v poradí mohol financovať svoje aktivity aj s použitím zriadenia ďalšieho záložného práva v poradí v prospech iného finančujúceho subjektu.

Vo vzťahu k predmetu tohto článku treba ešte poznamenať, že právna úprava registráciu záložného práva na základe dodatku k zmluve o zriadení záložného práva, ktorým sú zmenené podstatné náležitosti zmluvy o zriadení záložného práva, nerieši, pozná iba registráciu zmeny údajov o záložnom práve (§ 151g ods. 2 OZ a 73g NP).

3. Dodatok k zmluve o zriadení záložného práva upravujúci zmenu hodnoty pohľadávky

Úvahy o zmene zmluvy o zriadení záložného práva dodatkom v časti týkajúcej sa hodnoty pohľadávky zabezpečenej záložným právom možno rozdeliť do dvoch skupín prípadov:

- a) zvýšenie hodnoty pohľadávky zabez-

pečenej záložným právom v prípade, že pohľadávka, ktorá sa zabezpečuje záložným právom, má určitú hodnotu a v zmluve bola určená čo do dôvodu a čo do hodnoty (výšky),

b) zvýšenie sumy maximálnej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje v prípadoch, že pohľadávka, ktorá bola zabezpečená záložným právom, nemá určitú hodnotu, alebo pohľadávka, ktorá bola zabezpečená záložným právom, má určitú hodnotu, napriek tomu bola v zmluve určená, len pokiaľ ide o dôvod.

Ak je zmluvou o zriadení záložného práva zabezpečená pohľadávka, ktorá je v zmluve o zriadení záložného práva určená, pokiaľ ide o dôvod a hodnotu (výšku), zmena zmluvy o zriadení záložného práva v časti hodnota pohľadávky (zvýšenie hodnoty pohľadávky) je podľa môjho názoru spojená so zmenou určenia pohľadávky aj pokiaľ ide o dôvod, ktorý sa viaže spravidla k dodatku zmluvy (ktorá je dôvodom pohľadávky), ktorým bola zmenená hodnota (výška) zabezpečenej pohľadávky. V takomto prípade dochádza k zmene podstatnej náležitosti zmluvy o zriadení záložného práva v časti určenia zabezpečenej pohľadávky, pokiaľ ide o dôvod a hodnotu (výšku) k určitému termínu danému uzavretím dodatku k zmluve o zriadení záložného práva.

Domnievam sa, že zmenu podstatnej časti zmluvy o zriadení záložného práva v časti určenia pohľadávky pokiaľ ide o dôvod a hodnotu (výšku), dodatkom zmluvy o zriadení záložného práva nemožno kvalifikovať ako „zmenu údajov o záložnom práve“ podľa § 151g ods. 2 OZ. Domnievam sa, že takáto zmena predstavuje zriadenie v poradí ďalšieho záložného práva k zálohu, ktorým sa zabezpečuje pohľadávka určená dodatkom zmluvy o zriadení záložného práva v časti prevyšujúcej pohľadávku podľa základnej zmluvy. Na vznik záložného práva v časti, v ktorej sa zabezpečuje pohľadávka dodatkom

k zmluve o zriadení záložného práva, sa potom vyžaduje registrácia v notárskom registri podľa § 151g ods. 1 OZ.

Tento záver možno podporiť aj výkladom opierajúcim sa o účel právnej úpravy, ktorá ustanovuje ako podstatnú náležitosť zmluvy o zriadení záložného práva určenie hodnoty zabezpečenej pohľadávky, pričom hodnota zabezpečenej pohľadávky sa zverejňuje aj v notárskom registri. Účelom tejto úpravy je ochrana veriteľov, ktorí zriaďujú v poradí ďalšie záložné právo k zálohu. Iný ako už prezentovaný výklad by negoval uvedený účel právnej úpravy ustanovujúcej podstatné náležitosti zmluvy o zriadení záložného práva.

Ak sa dodatkom k zmluve o zriadení záložného práva zvyšuje maximálna hodnota istiny, do ktorej sa zabezpečuje pohľadávka (v prípade zmluvy o zriadení záložného práva, v ktorej nie je určená hodnota zabezpečovanej pohľadávky), môže, ale aj nemusí byť dôvodom zmeny zmluvy o zriadení záložného práva zmena určenia pohľadávky zabezpečenej záložným právom (dôvodom môže byť zmena odhadu hodnoty zabezpečenej pohľadávky v čase jej uspokojenia). Bez ohľadu na skutočnosť, či súčasťou zmeny zmluvy o zriadení záložného práva je aj zmena v určení zabezpečenej pohľadávky, sama zmena maximálnej hodnoty istiny, do ktorej sa zabezpečuje pohľadávka, je zmenou podstatnej náležitosti zmluvy o zriadení záložného práva. Účelom určenia maximálnej hodnoty istiny je rovnako ako v prípade určenia hodnoty zabezpečovanej pohľadávky ochrana veriteľov, ktorí zriaďujú v poradí ďalšie záložné právo k zálohu. To odôvodňuje, podľa môjho názoru záver, aby právne účinky dodatku k zmluve o zriadení záložného práva, ktorým sa mení maximálna hodnota istiny, do ktorej sa zabezpečuje pohľadávka zabezpečená záložným právom, boli rovnaké ako v prípade dodatku k zmluve o zriadení záložného práva, ktorým sa mení hodnota

zabezpečenej pohľadávky (pozri už uvedené). To znamená, že na vznik záložného práva v časti, v ktorej sa zabezpečuje pohľadávka dodatkom k zmluve o zriadení záložného práva, sa potom vyžaduje registrácia v notárskom registri podľa § 151g ods. 1 OZ.

4. Záver

Na záver chcem poznamenať, že môj názor je ovplyvnený znalosťou diskusií, ktoré sprevádzali prípravu právnej úpravy záložného práva. Domnievam sa však, že v situácii, keď interpretácia právnej úpravy nie je jednoznačná z gramatického výkladu právnych noriem, je legitímne brať do úvahy účel právnej úpravy.

Môj názor vychádza z toho, že nepovažujem zmenu podstatných častí zmluvy o zriadení záložného práva za zmenu údajov o záložnom práve, ale za zriadenie záložného práva v rozsahu vyplývajúceho zo zmien podstatných častí zmluvy o zriadení záložného práva. Tento názor následne podporujem aj argumentáciou účelom právnej úpravy.

Domnievam sa tiež, že ide o závažnú otázku, ktorú možno v budúcnosti riešiť aj doplnením právnej úpravy, v súlade s konceptom právnej úpravy by som navrhovala úpravu právnej úpravy v zmysle už prezentovaného výkladu.

*Doc. JUDr. Lucia Žitňanská, PhD,
Ústav súkromného práva,
Bratislavská vysoká škola práva*

Záložné právo a Notársky centrálny register záložných práv

1. Zriadenie a vznik záložného práva

Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OZ“) bol s účinnosťou od 1. januára 2003

novelizovaný zákonom č. 526/2002 Z.z. Táto novela Občianskeho zákonníka priniesla predovšetkým rozsiahlu reformu záložného práva, ktorá sa aplikuje na celú sféru súkromného práva. Novela zrušila aj § 299 Obchodného zákonníka (zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov ďalej len „OBZ“), ktorý upravoval záložné právo. Vzhľadom na zavedenie nového spôsobu vzniku záložného práva k hnutelným veciam a vytvorenie notárskeho centrálného registra záložných práv došlo aj k novelizácii zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok ďalej len „NP“). Bola prijatá aj vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 607/2002 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o Notárskom centrálnom registri záložných práv a o zmene a doplnení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 31/1993 Z.z. o odmenách a náhradách notárov v znení neskorších predpisov. V tejto súvislosti sa novelizovali aj ďalšie právne predpisy.

Predchádzajúca úprava záložného práva bola nedostatočná a neefektívna. Najmä spôsob vzniku záložného práva k hnutelnej veci viazaný na odovzdanie veci záložnému veriteľovi, prípadne vyznačenie vzniku záložného práva na listine osvedčujúcej vlastníctvo k tejto veci bolo pre prax problematické a treba povedať, že aj sporné. Prax a najmä banky vyžadujú, aby bolo možné použiť na zabezpečenie napríklad úveru ako záloh vec (ktorá sa z tohto úveru zaobstarala), ale aby ju mohol dlžník používať a doslova zarobiť ňou na splatenie úveru. Vážnym a problematickým bolo doterajšie preferovanie „prednostného záložného práva“, ktoré následne mohlo oslabiť postavenie a istotu záložného veriteľa, ktorý si svoju pohľadávku zabezpečil skôr.

Novelou Občianskeho zákonníka z roku 2002 sa komplexne zmenilo záložné právo a vytvorili sa predpoklady na zvýšenie účinnosti tohto zabezpečovacieho inštitú-

tu v našom právnom poriadku. Pochopiteľne, že k rýchlej realizácii záložného práva bolo nevyhnutné prijať aj zákon o dobrovoľných dražbách – zákon č. 527/2002 Z.z. (ďalej len „ZDD“), ktorý sa prijal súčasne s novelou Občianskeho zákonníka a ktorý je tak isto účinný od 1. januára 2003. Ide o veľmi dôležitú normu, ktorá zakotvuje práva a povinnosti povinného a oprávneného zo záložného práva a postupy pri realizácii a vymožitelnosti práva záložného veriteľa. Právna úprava v zákone č. 174/1950 Zb. bola už zastaraná a pre dnešné pomery naozaj nevyhovujúca.

Pri reforme záložného práva sa vychádzalo z toho, že je potrebné, aby záložné právo vzniklo rýchlo, jednoducho, aby boli čo najnižšie náklady na jeho zriadenie a vznik, že treba zaviesť aj neposesorne záložné právo, ďalej aby existoval každému dostupný systém evidencie záložného práva, aby bolo možné založiť akýkoľvek majetok fyzickej alebo právnickej osoby a aby záložné právo umožňovalo veriteľovi sa zo zálohu čo najskôr uspokojiť.

Platná právna úprava už dôsledne rozlišuje zriadenie záložného práva a jeho vznik. Ide o dve právne skutočnosti. Zriadením záložného práva rozumieme na základe zákonom ustanovenej právnej skutočnosti vytvorenie takého právneho stavu, ktorý umožňuje vznik záložného práva, ale sám osebe nevyvoláva tie právne účinky, ktoré zákon spája so vznikom záložného práva

Záložné právo sa podľa § 151b zriaďuje písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu (napr. daňového či colného) alebo zákonom. Predchádzajúca úprava nebola dôsledná v tejto otázke preto, že buď nerozlišovala alebo sa zamieňalo zriadenie a vznik záložného práva.

V praxi sa najčastejšie zriaďuje záložné

právo na základe záložnej zmluvy. Ide o zmluvné záložné právo, ktoré predpokladá uzavretie písomnej zmluvy.

Podstatnou náležitosťou každej záložnej zmluvy bude určenie pohľadávky, ktorá sa záložným právom zabezpečuje. V prípade, ak sa v zmluve neurčuje výška (hodnota) zabezpečovanej pohľadávky, bude potrebné určiť najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. To je praktické najmä u nepenažných pohľadávok.

Osobitným prípadom zriadenia zmluvného záložného práva je uzavretie dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva. Túto dohodu dedičov musí schváliť súd.

Podľa platnej právnej úpravy môžeme rozlišovať niekoľko spôsobov vzniku záložného práva.

Záložné právo vzniká:

a) registráciou v Notárskom centrálnom registri záložných práv (NCRzp),

b) zápisom do katastra nehnuteľností,

c) zápisom do registrov vedených Úradom priemyselného vlastníctva SR,

d) zápisom do obchodného registra,

e) zápisom do námorného registra.

f) registráciou v osobitnej evidencii založených cenných papierov,

g) odovzdaním zálohu záložnému veriteľovi,

h) odovzdaním zálohu do úschovy tretej osobe,

i) prevedením záložného listu alebo vyzdaním tovarového záložného listu,

Prvý spôsob registrácie môžeme považovať za všeobecný, ktorý je potrebné, resp. možné použiť vždy vtedy, ak niet osobitnej úpravy spôsobu vzniku záložného práva uvedené pod písm. b) až i).

Inak treba uviesť, že jeden záloh by mal byť evidovaný iba raz, teda zapísaný alebo registrovaný iba v jednom registri, resp. katastri. Týka sa to pochopiteľne spôsobov uvedených pod písm. a) až i). Táto zásada je legislatívne zakotvená v § 151e ods. 4 OZ. Žiadosť o registráciu (alebo zápis) záložného práva v prípade zmluvného

záložného práva podáva na základe písomnej zmluvy záložca. V ostatných prípadoch je to záložný veriteľ. Ak záložné právo bolo zriadené rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, registrácia sa vykoná na základe žiadosti príslušného súdu alebo správneho orgánu. Občiansky zákonník v § 151g ods. 1 posledná veta v jej úvode nepresne hovorí o tom, že záložné právo vzniká rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, aj keď v tej istej vete to na konci napravné, keď uvádza, že záložné právo súd alebo správny orgán zriadil.

2. Vznik záložného práva registráciou v Notárskom centrálnom registri záložných práv

Od roku 2002 ide o úplne nový spôsob vzniku záložného práva predovšetkým k hnutelným veciam. Ako sme už uviedli, do Notárskeho centrálného registra záložných práv (NCRzp) sa môžu zapísať tie predmety záložného práva, pre ktoré nie je určený osobitný spôsob vzniku záložného práva alebo sa nevyužije možnosť odovzdania veci veriteľovi, resp. tretej osobe do úschovy. Okrem hnutelných vecí, súboru vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt sa do NCRzp registruje záložné právo k podniku alebo časti podniku.

Na vznik záložného práva k jednotlivým súčasťam zálohu, pre ktoré je osobitným zákonom alebo priamo Občianskym zákonníkom ustanovená povinnosť registrácie v osobitnom registri, je potrebné ju vykonať. Takým príkladom môže byť založenie podniku. Ak je napríklad súčasťou podniku ochranná známka, treba na vznik záložného práva k tejto súčasťi podniku registráciu v registri ochranných znáмок na Úrade. Ak je súčasťou podniku nehnuteľnosť, tak je k vzniku záložného práva k tejto nehnuteľnosti potrebný zápis do katastra nehnuteľností.

Do NCRzp ďalej možno zaregistrovať napríklad záložné právo k právam na šire-

nie autorského diela. Rovnako môže byť registrované ako záloh aj logo.

Do NCRzp sa bude registrovať aj založenie pohľadávky. Záložné právo na peňažnú pohľadávku je účinné voči poddlžníkovi, len ak vznik záložného práva záložca písomne oznámi poddlžníkovi alebo ak mu vznik záložného práva preukáže záložný veriteľ. Na preukázanie záložného práva stačí výpis z registra záložných práv. Ak bol vznik záložného práva poddlžníkovi oznámený alebo preukázaný, poddlžník je povinný plniť svoj splatný peňažný záväzok záložnému veriteľovi, alebo inej osobe určenej záložným veriteľom (§ 151mb ods. 3 OZ). Pohľadávka voči poddlžníkovi môže byť splatná skôr, ako sa dostane dlžník do omeškania voči veriteľovi. Preto sa v Občianskom zákonníku zakotvuje, že ak poddlžník splní svoj peňažný záväzok záložnému veriteľovi, záložný veriteľ je oprávnený prijaté plnenie držať u seba. Ak zabezpečená pohľadávka nie je riadne a včas splnená, záložný veriteľ je oprávnený uspokojiť sa z peňažného plnenia poddlžníka, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje inak. Výška prijatého peňažného plnenia od poddlžníka nemusí byť zhodná s výškou zabezpečovanej pohľadávky. V zmysle § 151mb ods. 5 OZ, ak peňažné plnenie podzáložníka prevyšuje zabezpečenú pohľadávku, záložný veriteľ je povinný vydať záložcovi bez zbytočného odkladu peňažné plnenie prevyšujúce zabezpečenú pohľadávku. Veriteľ má právo si z prijatej sumy od poddlžníka odpočítať nevyhnutne a účelne vynaložené náklady v súvislosti s výkonom záložného práva.

Do NCRzp sa bude registrovať predovšetkým zmluvné záložné právo, ako aj záložné právo, ktoré vznikne rozhodnutím správneho orgánu.

2.1 Vznik záložného práva odovzdaním zálohu veriteľovi a NCRzp

Tento spôsob vzniku záložného práva k veciam hnutelným zostal zachovaný aj v platnej právnej úprave. Takto vzniknuté

záložné právo však môže byť kedykoľvek počas trvania záložného práva registrované v Notárskom centrálnom registri záložných práv. Vzhľadom na to, že pre vznik záložného práva odovzdaním hnutelnej veci veriteľovi sa nevyžaduje písomná zmluva, treba pri následnom registrovaní takto vzniknutého záložného práva pred registráciou v NCRzp predložiť písomné vyhotovenie potvrdenia o obsahu zmluvy, ktoré podpíše záložca a záložný veriteľ. Zmluvné strany sa môžu dohodnúť aj o tom, či vec zostáva aj naďalej u veriteľa alebo sa vráti záložcovi, ktorý ju bude môcť užívať. Nemožno totiž vylúčiť, že sa zaregistruje záložné právo k veci, ktorá bola odovzdaná záložnému veriteľovi bez toho, aby vec musela zostať u veriteľa.

Registrácia záložného práva, ktoré vzniklo odovzdaním veci, bude mať v tomto prípade iba deklaratórnu povahu, avšak registrácia bude mať význam najmä v prípadoch, ak vznikne na hnutelnej veci viac záložných práv. Ak totiž vznikne na hnutelnej veci viac záložných práv a niektoré z nich vznikne odovzdaním veci, na uspokojenie záložných práv majú prednosť záložné práva registrované v registri záložných práv podľa poradia ich registrácie (§ 151k ods. 2). Ide o ochranu veriteľov, aby po zápise do NCRzp nebolo možné uprednostniť záložné právo toho, kto má vec u seba. Tým by bolo možné obísť a porušiť právo toho z veriteľov, v prospech ktorého bolo záložné právo registrované v NCRzp.

2.2 Vznik záložného práva odovzdaním zálohu do úschovy tretej osobe a NCRzp

Platná právna úprava záložného práva zachovala aj tento spôsob vzniku záložného práva. Záložné právo vzniká momentom odovzdania predmetu zálohu do úschovy tretej osobe. Tento spôsob záložného práva možno použiť iba vtedy, ak je predmetom záložného práva vec hmotná a navyše, ktorá je takej povahy, čo

úschovu umožňuje. To pochopiteľne závisí aj od podmienok a možnosti uschovávateľa. Odovzdanie zálohu do úschovy sa uskutočňuje zmluvou o úschove v zmysle § 747 a nasl. OZ alebo na základe zmluvy o uložení veci podľa § 516 a nasl. OBZ, prípadne na základe zmluvy o skladovaní podľa § 527 a nasl. OBZ.

Pre tieto zmluvy nie je predpísaná osobitná forma. Zmluvné strany sa však musia dohodnúť na osobe, ktorej odovzdá záložca vec do úschovy, a zrejme aj na tom, za akých podmienok môže tretia osoba odovzdať záloh veriteľovi alebo ho vrátiť záložcovi.

Takto vzniknuté záložné právo však môže byť tak isto kedykoľvek počas trvania záložného práva registrované v Notárskom centrálnom registri záložných práv. Vzhľadom na to, že pre vznik záložného práva odovzdaním hnutelnej veci (zálohu) do úschovy sa nevyžaduje písomná zmluva, treba pri následnom registrovaní takto vzniknutého záložného práva pred registráciou v NCRzp predložiť písomné vyhotovenie potvrdenia o obsahu zmluvy, ktoré podpíše záložca a záložný veriteľ (§ 151e ods. 5 OZ). Zmluvné strany sa môžu dohodnúť aj o tom, či vec zostáva aj naďalej u uschovávateľa, alebo sa poskytne záložcovi, ktorý ju bude môcť užívať. V takomto prípade dôjde k zrušeniu zmluvy o úschove.

Registrácia záložného práva, ktoré vzniklo odovzdaním zálohu do úschovy, bude mať v tomto prípade iba deklaratórnu povahu, avšak registrácia bude mať význam najmä v prípadoch, ak vznikne na hnutelnej veci viac záložných práv. Ak totiž vznikne na hnutelnej veci viac záložných práv a niektoré z nich vznikne odovzdaním veci, na uspokojenie záložných práv majú prednosť záložné práva registrované v registri záložných práv podľa poradia ich registrácie (§ 151k ods. 2 OZ). Ide o ochranu veriteľov, aby po zápise do NCRzp nebolo možné uprednostniť

záložné právo toho, kto má vec u seba. Tým by bolo možné obísť a porušiť právo toho z veriteľov, v prospech ktorého bolo záložné právo registrované v NCRzp.

2.3 Vznik záložného práva k zálohu, ktorý vznikne v budúcnosti alebo ktorý nadobudne záložca v budúcnosti

Právna úprava pripúšťa, aby sa zriadilo záložné právo aj k zálohu, ktorý vznikne v budúcnosti alebo ktorého vznik závisí od splnenia podmienky. Občiansky zákonník teda pripúšťa, aby sa predmetom záložnej zmluvy stal majetok, ktorý záložca nadobudne v budúcnosti alebo ktorý vznikne v budúcnosti. V prvom prípade ide o majetok, ktorý už existuje, ale záložca ho ešte nenadobudol, a v druhom prípade ide o majetok, ktorý ešte neexistuje.

Ako sme už uviedli, jeden zo spôsobov ako môže vzniknúť záložné právo, je registrácia v NCRzp (§ 151f ods. 1 OZ). Následne však práve v súvislosti s predmetmi záložného práva, ktoré majú vzniknúť alebo ktoré sa majú nadobudnúť v budúcnosti, sa vznik záložného práva podmieňuje až vznikom týchto predmetov, alebo ich nadobudnutím.

Občiansky zákonník upravuje spôsob vzniku záložného práva k takémuto majetku podľa toho, či sa na vznik záložného práva vyžaduje registrácia v Notárskom centrálnom registri záložných práv alebo v inom osobitnom registri. Občiansky zákonník v § 151f ods. 2 uvádza, že ak ide o záložné právo, na ktoré sa vyžaduje registrácia v NCRzp, „vzniká“ nadobudnutím alebo vznikom veci, nebytového priestoru, práva alebo inej majetkovej hodnoty záložcom; to neplatí, ak záložné právo, na ktoré sa vyžaduje jeho registrácia v registri záložných práv, nebolo registrované pred nadobudnutím vlastnickeho práva k veci, iného práva alebo inej majetkovej hodnoty záložcom.

Znamená to, že ak bolo záložné právo registrované v NCRzp aj k takému pred-

metu (zálohu), ktorý vznikne v budúcnosti alebo ku ktorému práva záložca získa v budúcnosti, tak záložné právo vniká registráciou v NCRzp. Registrácia v NCRzp sa nemôže totiž vykonať tak, že by sa zapísalo s nejakou odkladacou podmienkou. Na to ani v NCRzp niet priestoru, kde by bolo možné takto „odložiť“ vznik záložného práva, resp upraviť moment vzniku.

Ak má vzniknúť záložné právo k predmetu záložného práva, ktoré sa registruje v notárskom centrálnom registri záložných práv, je vecou zmluvných strán, či súhlasia s tým, aby bol predmetom záložného práva taký záloh, ktorý vznikne v budúcnosti alebo ktorý záložca v budúcnosti nadobudne.

Pochopiteľne, že do NCRzp sa nezapisuje vznik záložného práva k bytu, nebytovému priestoru (uvedené v § 151f ods. 2), takže to je pre NCRzp obsolétne.

2.4 Vznik záložného práva k súboru vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt

Predmetom záložného práva môže byť aj súbor vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt podniku alebo časť podniku ako celku. Časťou podniku môže byť napríklad odštepny závod alebo iná organizačná zložka podniku, prípadne aj určitá prevádzkareň podnikateľa. Čo tvorí podnik, vymedzuje aj § 5 OBZ. Pojem podnik nemožno stotožňovať s pojmom spoločnosť. Obchodná spoločnosť môže mať vo vlastníctve viaceru podnikov. Ak by mal byť predmetom záložného práva podnik, ktorý má iba jeden podnik, resp. celým majetkom spoločnosti je iba jej podnik, tak je efektívnejšie dať do zálohu obchodný podiel alebo akcie.

Ak je predmetom zálohu podnik alebo jeho časť, tak sa jednak takéto záložné právo k celému súboru majetku podniku alebo jeho časti zapíše do NCRzp a jednak jednotlivé predmety, ktoré tvoria súčasť tohto majetku, sa zapisujú podľa povahy aj do osobitných registrov. Tak napríklad ak

bude súčasťou majetku podniku ochranná známka, zapíše sa záložné právo k ochrannej známke aj do registra ochranných známok na Úrade priemyselného vlastníctva SR. Rovnako sa to bude týkať aj vecí nehnuteľných, ktoré bude potrebné zapísať do katastra nehnuteľností.

3. Registrácia záložného práva v Notárskom centrálnom registri záložných práv

Notársky centrálny register záložných práv (NCRzp) vedie Notárska komora Slovenskej republiky, a to prostredníctvom všetkých svojich notárskych úradov v Slovenskej republike. Takéto vedenie registra je dostupné osobám, ktoré budú chcieť registrovať záložné právo, ale aj osobám, ktoré budú chcieť do registra nahliadnuť.

Treba iba spomenúť, že Notárska komora Slovenskej republiky vedie aj Notársky centrálny register dražieb (NCRd) v zmysle zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov.

Zmluva o zriadení záložného práva môže, ale nemusí byť urobená vo forme notárskej zápisnice.

Notár, ktorý bude vykonávať registráciu záložného práva, nebude skúmať platnosť záložnej zmluvy, ale bude mať právo požadovať, aby mu osoba, ktorá podáva žiadosť o registráciu, poskytla, všetky údaje ustanovené zákonom tak, aby bolo možné registráciu záložného práva uskutočniť.

Žiadosť o registráciu záložného práva podáva v prípade zmluvného záložného práva záložca, v ostatných prípadoch záložný veriteľ. Ak sa záložné právo zriadilo rozhodnutím súdu alebo rozhodnutím správneho orgánu, vykoná notár registráciu na základe doručenia rozhodnutia príslušného súdu alebo správneho orgánu, ktorý záložné právo zriadil.

V Notárskom poriadku sa v § 73d upravuje, čo a aké údaje register obsahuje. Osoba, ktorá podáva žiadosť o registráciu záložného práva, je povinná poskytnúť notárovi všetky zákonom ustanovené údaje, ktoré sa zapisujú do registra záložných práv. Ak sa záložné právo zriadilo schválenou dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo rozhodnutím správneho orgánu, je osoba, ktorá podáva žiadosť na registráciu, povinná predložiť notárovi aj rozhodnutie, ktorým sa záložné právo zriadilo (§ 73f NP).

Notársky poriadok ustanovuje, ktoré údaje musia byť v žiadosti uvedené, aby notár mohol záložné právo zaregistrovať:

a) presná identifikácia záložcu (u fyzickej osoby adresa trvalého pobytu, dátum narodenia a u právnickej osoby sídlo a IČO),

b) určenie pohľadávky, ktorá sa záložným právom zabezpečuje, dátum jej splatnosti a určenie jej hodnoty, resp. najvyššia hodnota istiny, do ktorej je pohľadávka zabezpečená, druh pohľadávky,

c) určenie predmetu zálohu a popis zálohu,

d) označenie záložného dlžníka, ak osoba záložcu nie je totožná so záložným dlžníkom (u fyzickej osoby adresa trvalého pobytu, dátum narodenia a u právnickej osoby sídlo a IČO),

e) označenie záložného veriteľa, prípadne osoby oprávnenej v jej mene konať.

Notár pred registráciou zisťuje totožnosť osoby, ktorá podáva návrh na registráciu. Ak je oprávnená osoba zastupovaná, skúma notár oprávnenie na zastupovanie v tejto veci. Notár ďalej zisťuje, či žiadosť o registráciu obsahuje všetky údaje ustanovené v zákone [uvedené pod písmenami a) až e)].

Tu treba uviesť, že tieto údaje by mala obsahovať aj zmluva o zriadení záložného práva.

Na register záložných práv sa nevzťahujú inak platné zásady pre iné registre

(§ 73a ods. 2 NP), že údaje zapísané v notárskych centrálnych registroch sú účinné voči každému odo dňa, ku ktorému sa zápis vykonal, a proti tomu, kto koná v dôvere v zápis do notárskeho centrálného registra, nemôže ten, koho sa zápis týka, namietat, že zápis nezodpovedá skutočnosti. To znamená, že je možné domáhať sa v zmysle platnej úpravy v Občianskom zákonníku, že zápis v NCRzp nezodpovedá skutočnosti. Z uvedeného dôvodu nemôže určiť aj záväznú a nespochybniteľnú účinnosť údajov zapísaných v NCRzp voči všetkým.

Výmaz záložného práva z NCRzp

Po zániku záložného práva je potrebné vykonať výmaz záložného práva z registra záložných práv alebo z iného osobitného registra, keď bol zapísaný alebo zaregistrovaný vznik záložného práva. Výmaz sa vykoná ku dňu uvedenému v žiadosti o výmaz, najskôr však ku dňu zániku záložného práva.

Záložné právo môže zaniknúť na základe viacerých právnych skutočností (§ 151md OZ). Najprv teda musí dôjsť k zániku záložného práva a následne ho možno vymazať z NCRzp alebo iného registra.

Po zániku záložného práva je veriteľ povinný požiadať o výmaz záložného práva bez zbytočného odkladu. Žiadosť o výmaz záložného práva je oprávnený podať aj záložca.

Záložca je však povinný doložiť písomné potvrdenie o splnení záväzku alebo doložiť inú listinu preukazujúcu zánik záložného práva vystavenú záložným veriteľom. Ak bolo zrušené záložné právo zriadené rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, vykoná sa výmaz na základe príslušného súdu alebo správneho orgánu.

Za výmaz záložného práva z NCRzp sa platí notárovi odmena 500 Sk plus DPH.

Zmeny v notárskom centrálnom registri záložných práv

V súvislosti s registráciou záložného práva k hnutelným veciam do NCRzp do-

chádza v praxi k situáciám, že je potrebné vykonať niektoré zmeny v zápise. Je teda zásadnou otázkou, aké zmeny možno vykonať a zaregistrovať v pôvodnom zápise a ako sa vypočíta odmena za tieto zmeny.

Ak dôjde k zmenám v údajoch, ktoré sa do registra zapisujú, postupuje sa obdobne ako pri zápise záložného práva s tým, že je potrebné notárovi predložiť listiny, resp. doklady, ktoré preukazujú zmenu údajov.

Do NCRzp sa zapisujú viaceré údaje, ako sme už uviedli. Ak sa mení akýkoľvek údaj v pôvodnej registrácii záložného práva, treba to vykonať registráciou zmeny záložného práva. Podľa spôsobu výpočtu odmeny notára možno tieto zmeny rozdeliť do dvoch skupín.

a) Prvou je zápis zmeny výšky zabezpečovanej pohľadávky. Do NCRzp sa zapisuje pohľadávka, ktorá je zabezpečená záložným právom. Dôležité je teda určenie pohľadávky, ktorá sa záložným právom zabezpečuje (určenie jej hodnoty), resp. najvyššia hodnota istiny, do ktorej je pohľadávka zabezpečená.

V praxi najčastejšie dochádza k situácii, že sa dodatkom k pôvodnej úverovej zmluve zmení (spravidla navyšuje) výška úveru. Ak sa úver zníži, problém nie je žiadny a môže sa zmeniť výška zabezpečovanej pohľadávky formou zmeny registrácie. O takýto zápis zmien však v NCRzp záujem nebude, keďže to prakticky význam pre účastníkov záložnej zmluvy nemá. Význam to môže mať iba v prípade, ak by sa ten istý záloh mal použiť na zabezpečenie ďalšej pohľadávky a kedy bude dôležité, aká pohľadávka je už záložným právom zabezpečovaná. V takomto prípade sa v zmysle sadzobníka odmeny notára (položka J bod 2) platí suma 500 Sk + DPH.

Ak však dochádza k navýšeniu úveru dodatkom k pôvodnej úverovej zmluve (pokiaľ ide o výšku zabezpečovanej pohľadávky), treba to zapísať do NCRzp vo forme

zmeny. Pokiaľ ide o výšku odmeny notára, tá sa vypočíta zo sumy, o ktorú sa pôvodná výška zabezpečovanej pohľadávky navyšuje. Tu nie je rozhodujúce, či a aká suma úveru bola ku dňu registrácie splatená. Nedochádza teda k zrušeniu pôvodnej registrácie, a preto sa ani nevyžaduje kvitancia od veriteľa týkajúca sa rozsahu splatenia pôvodnej výšky úveru.

Rovnaký princíp platí aj vtedy, ak dochádza k zvýšeniu najvyššej hodnoty istiny, ktorá má byť záložným právom zabezpečená.

b) Do druhej skupiny, z hľadiska platenia odmeny notára patria všetky ostatné zmeny, u ktorých je jednotná sadzba odmeny notára. To platí, ak sa mení napríklad splatnosť pohľadávky.

Pokiaľ dochádza k zmene adresy fyzickej osoby alebo zmene sídla právnickej osoby, možno tieto zapísať zmenou pôvodnej registrácie. Rovnako môže dôjsť aj k zmene obchodného mena. Ak by sa malo meniť u právnických osôb IČO, tak si treba uvedomiť, že táto zmena sa nemôže vykonať sama osebe, ale vždy musí byť spojená s novým právnym subjektom, a teda musí vždy dôjsť aj k zmene obchodného mena. V obchodnom registri u určitej obchodnej spoločnosti či družstve možno vykonať akékoľvek zmeny pôvodného subjektu, ale IČO nie. Ak sa teda mení u právnickej osoby, obchodnej spoločnosti obchodné meno, sídlo, základné imanie, predmet podnikania alebo štatutárne orgány, ide vždy o ten istý subjekt, a preto možno tieto zmeny vykonať v pôvodnej registrácii, ak ide o žiadateľa registrácie.

IČO sa mení, ak dochádza k zlúčeniu spoločností, splnutiu alebo ak je tu nový subjekt ako právny nástupca pôvodného. V každom prípade, ak sa mení IČO, resp. DIČ, mení sa aj právny subjekt. Ak by teda malo dôjsť k zmene na strane žiadateľa, k zmene môže dôjsť na základe zmluvy medzi pôvodným žiadateľom a tým, ktorý má byť v registri zapísaný.

K zmenám v osobe veriteľa alebo dlžníka môže dôjsť tak u fyzických, ako aj u právnických osôb. Ak ide o zmenu v osobe záložného dlžníka, ktorý sa stal vlastníkom alebo majiteľom zálohu, nie je to zmena, ktorá by mohla ohroziť postavenie veriteľa alebo výkon záložného práva. Môže dôjsť aj k zmene osoby veriteľa, ak sa napríklad postúpila pohľadávka novému veriteľovi. Tieto zmeny možno teda vykonať zmenou pôvodnej registrácie. V takomto prípade sa v zmysle sadzobníka odmeny notára (položka J bod 2.) platí suma 500 Sk + DPH za každú registráciu zmien, a to aj ak je v jednej registrácii vykonaných viacero zmien.

Meniť sa môže aj predmet zálohu. Záložný dlžník môže poskytnúť ako záloh inú hnutelnú vec, než aká bola pôvodne zálohom.

*Prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.,
Univerzita P. J. Šafárika, Košice,
Právnická fakulta*

AKO NA TO?

Môže zrušený závet znovu nadobudnúť účinnosť?

Závetca pred svedkami zničil (roztrhal) originál listiny, na ktorej bol napísaný jeho platný závet, ktorým zrušil svoj skorší závet. Závetní dedičia zo skoršieho závetu sa v dôsledku toho domáhali dedičstva po poručiteľovi s poukázaním na to, že v jeho konaní treba vidieť úmysel obnoviť platnosť skoršieho závetu. Teda, že zničením ne-

skoršieho platného závetu „ožil“ skorší závet, podľa ktorého sú závetnými dedičmi.

Tomuto názoru nemožno prisvedčiť.

Podľa ustanovenia § 480 OZ závetca môže závet zrušiť troma spôsobmi:

- a) zriadením nového platného závetu, pokiaľ pôvodný závet popri ňom nemôže obstať,
- b) odvolaním závetu,
- c) zničením listiny, na ktorej bol napísaný.

Občiansky zákonník nemá žiadne výslovné ustanovenie o obnovení platnosti zrušeného závetu. Automatické obnovenie účinnosti zaniknutého právneho úkonu preto nie je možné. Účinnosť odvolania skoršieho závetu sa neodstráni iba zničením (roztrhaním) listiny, na ktorej bol napísaný neskorší platný závet.

Opačný názor sa nedá vyvodiť ani z toho, že v ustanovení § 480 OZ nie je výslovné určené, aké všetky následky zrušením závetu nastávajú. Ak závetca neskorší platný závet zruší, neznamená to, že mlčky nechal v platnosti ustanovenia skoršieho závetu. Prejav odvolania závetu totiž pôsobí v samom okamžiku jeho urobenia. Právne účinky odvolania závetu už nastali, a preto odvolaný závet treba pokladať za neexistujúci. Ak by mal skorší závet opätovne nadobudnúť platnosť, musel by závetca zriadiť nový závet s pôvodným obsahom.

Keď teda závetca zničil (roztrhal) listinu, ktorou svoj závet odvolal, zničil takto síce svoje odvolanie, ale tým skorší závet „neožil“.

Súvisiaca judikatúra:

Rozhodnutie NSČR z 15.6.1934, Rv IV 188/33 (Úr.zb. 1742)

Rozhodnutie NSČR z 3.9.1937, Rv III 300/37 (Úr.zb. 3404)

Uznesenie mestského súdu v Prahe z 30.5.1980, 11 Co 127/80 (R 30/1982)

JUDr. Marian MIKL
notár so sídlom v Martine

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

V I. štvrťroku 2007 sa životných jubileí dožili a dožívajú títo členovia Notárskej komory Slovenskej republiky:

Mgr. Miroslav Adámek, 60 rokov
JUDr. Jozef Farkašovský, 50 rokov
JUDr. Juraj Jenis, 50 rokov
JUDr. Miloš Kaan, 50 rokov
JUDr. Ľubica Timčová, 50 rokov
JUDr. Alena Majerčiaková, 45 rokov
JUDr. Želmíra Pagáčová, 45 rokov
JUDr. Zuzana Lutašová, 40 rokov
JUDr. Sven Vargovčík, 40 rokov

Všetkým srdečne blahoželáme, prajeme im veľa zdravia, úspechov v práci i v osobnom živote.

Prezídium NK SR